

İçindekiler...

editörden	
Onur İNAL	2
Kimlik ve Kültür Sempozyumu Haziran'da İstanbul'da Gerçekleşti	3
Üçüncü Kültür Araştırmaları Sempozyumu'ndan Bir Kesit Semra SOMERSAN	7
Zamansız Göçüp Giden Bir Dev: Stefanos Yerasimos Bediz YILMAZ	9
Yücel Aşkın'ın Kimliği Gönül PULTAR	11
Kültür, Çocuk Gelişimi ve Bilişsel Bilimler Derya AĞIŞ	13
Dil, Kitap ve Çokkültürlü Toplum Mevlüt ASAR	14
Parçalanmalar Çağında Yeni Toplumsallıklar Nazlı ÖKTEN	15
Türk(iye) Kültürleri Kitabından Bir Bölüm	20
Haberler	28
Bildiri Çağrıları	30
Makale Çağrıları	38
Açık Pozisyon	40
Eğitim Programları, Seminerler, Yaz Okulları	40
Burslar	41
Yeni Yayınlar	43
Yeni İnternet Siteleri	45
Geçtiğimiz İki Ay	46
Künye	47

editörden...

bültenin Temmuz-Ağustos sayısı ile yirminci kez karşınızdayız. Kültür Araştırmaları Derneği ile Koç Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin ortaklaşa düzenledikleri III. Kültür Araştırmaları Sempozyumu "Kimlik ve Kültür" geride kaldı. Sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçen Gönül Pultar, Şule Tarakçıoğlu ve Eren Pultar'a haftalar süren özverili çalışmalarından dolayı bir kez daha teşekkür ediyoruz. Sempozyum boyunca yorulmak bilmeden, canla başla çalışan Ali Fuat Karakaya, Arda Yıldırım, Nurihan Amuce, Mert Ener ve Koray Özdil'e; ayrıca Koç Üniversitesi ile işbirliğini sağladığı için de Timur Kocaoğlu'na teşekkür etmeyi bir borç biliriz. *bültenin* bu sayısındaki yorumlar bölümünde ilk olarak sempozyum katılımcılarından Semra Somersan'ın izlenimlerini bulacaksınız. Geçtiğimiz haftalarda ani bir rahatsızlık sonucu aramızdan ayrılan değerli mimar, tarihçi, ve jeopolitik uzmanı Stefanos Yerasimos'u bir öğrencisinin kaleminden, Bediz Yılmaz'dan okuyacaksınız. Ardından, dernek başkanımız Gönül Pultar, kendisi ülke dışındayken evine yapılan polis baskınıyla gündeme gelen Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin rektörü Yücel Aşkın'ı anlatan yazısını; Derya Ağış ise "Kültür, Çocuk Gelişimi ve Bilişsel Bilimler" başlıklı sempozyum ardından görüşlerini bizlerle paylaştı. Essen-Duisburg Üniversitesi Türkçe Bölümü tarafından ilk defa düzenlenen kitap fuarının yankılarını Mevlüt Asar aktarıyor. Yorumlar bölümündeki son yazımız ise Nazlı Ökten'in "Parçalanmalar Çağında Yeni Toplumsallıklar" başlıklı yazısı. Öktem, yazısında, Galatasaray Üniversitesi'nde düzenlenen ve yazı başlığıyla aynı ismi taşıyan sosyoloji kolokyumundan izlenimlerini aktarıyor.

Kültür Araştırmaları Derneği'nin Türkiye Kültür Araştırmaları Grubu olarak 2003 yılında düzenlemiş olduğu "Türk(ie) Kültürleri" sempozyumuna sunulan bildirilerden bir seçkinin gene *Türk(ie) Kültürleri* adı ile geçtiğimiz haziran ayında yayımlanmış olduğunu bildirmiştik. Kitabın içeriği hakkında fikir verebilmek üzere bu sayımızda, kitabın derleyenleri Gönül Pultar ve Tahire Erman tarafından yazılmış Giriş bölümünü koyuyoruz. Kitaptan edinmek isteyenler, Tetragon Yayınevi'nden Seval Karabulut ile irtibata geçebilirler (s.karabulut@kablonet.com.tr).

Yeni akademik yıla başlamaya kısa zaman kala *bültensever*lerle son haberler, bildiri çağruları, yeni yayınlar ve internet siteleri bölümleriyle doyurucu bir *bülten* sunmaya çalıştık. Tatilde olan üyelerimize iyi tatiller, çalışmalarını başında olan üyelerimize iyi çalışmalar diliyoruz...

Onur İnal
Editör

“KİMLİK VE KÜLTÜR” SEMPOZYUMU HAZİRAN’DA İSTANBUL’DA GERÇEKLEŞTİ

Kültür Araştırmaları Derneği ile Koç Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin ortaklaşa düzenledikleri “Kimlik ve Kültür” başlıklı üçüncü kültür araştırmaları sempozyumu 14-17 Haziran 2005 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleşti.

Genel konuşmalar ve oturumlar

Programı hâlen kendi internet sitesinde (<http://kk05.cstgroup.org/>) görülebilen sempozyumu, 14 Haziran Salı günü saat 09:30’da Koç Üniversitesi Rektörü Atilla Aşkar açtı. Kendi mesleği olan matematikçiliğin gözünden kültür araştırmaları konusuna bakan Aşkar’ın arkasından Kültür Araştırmaları Derneği Başkanı Gönül Pultar konuştu ve dernek konusunda bilgi verip “kimlik” konusunu seçiş nedenlerini açıkladı. Daha sonra Koç Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü Timur Kocaoğlu söz alarak yürüttüğü merkezi tanıttı ve sempozyum konusunda ek bilgi verdi. Bu oturumun devamında Hacettepe Üniversitesi’nden emekli ve hâlen Yeditepe Üniversitesi’nde görevli Bozkurt Güvenç sempozyumun açılış konuşmasını yaptı. Değişik yapıtlarının yanı sıra *Türk Kimliği: Kültür Tarihinin Kaynakları* adlı yapıtın da yazarı olan antropolog Güvenç’in “Kültür-Kimlik ve Kimlikler: Bir Sempozyumun Eşiğinden” başlıklı konuşması, hem kimlik konusunda genel bir bakışı, hem de ilan edilen programa göre sempozyumun bir çözümlemesini -hatta eleştirisini de- içeriyordu. Bundan sonra bir kahve molası vardı. Arkasından Harvard Üniversitesi’nden antropolog Nur Yalman konuştu. Verdiği “Kimlik Denilen Şey Elle Tutulur mu? İnsanbilim Ne Diyor?” başlıklı konferans, A.B.D.’de 11 Eylül 2001’den sonra İslam konusunda kendisine çok sık başvurulmuş bir otorite haline gelmiş olan Yalman’ın Türkiye’de yaptığı nadir konuşmalardan biriydi. Yalman’ın kimlik konusunu tarihsel bir perspektif içine oturttuğu konuşmasından sonra öğle yemeği arası vardı. Sempozyumun ilk günü öğleden sonra, iki kere paralel dört oturum olarak, sekiz oturum yer aldı ve otuz iki bildiri sunuldu. Oturumların ardından, otelin terasında Koç Üniversitesi’nin verdiği davetle sempozyumun ilk günü son buldu.

Sempozyumun ikinci günü 15 Haziran 2005 Çarşamba gününde gene iki genel konuşma vardı. İlkini Sabancı Üniversitesi’nden Şerif Mardin verdi ve “Kimlik ve Söylemlerde Katmanlar” başlıklı bir konuşma yaptı. Kimini doğrudan İngilizce yazdığı çok çeşitli yapıtları arasında özellikle İslam konusu ile Türk modernleşmesi konusunda yapıtları olan Mardin konuşmasında yakın tarihimizin bir panoramasını çizdi ve Atatürkçülüğü oluşturan “kimi yerde birbirleriyle çelişen fikirlere” dikkati çekti ve bugün bunların derinlemesine çözümlenmesinin gerektiğini vurguladı. Diğer konuşma ise Köln Üniversitesi’nden Peter Alford Andrews tarafından verildi. Almanya’da görev yapmakta ama kendisi İngiliz, eşi de Türk olan Andrews, “Görünen Köy Kılavuz İstemez: Türkiye’de

Etnisite ve Çözümlemesi” başlıklı konuşmasında, Köln Üniversitesi’nde *Tübingen Atlas des Vorderen Orients* (Tübingen Yakın Doğu Atlası) için yapılan ve kendisinin iki ciltlik *Ethnic Groups in Turkey (Türkiye’de Etnik Gruplar)* kitabının malzemesini oluşturan çalışmayı, dia gösterisi eşliğinde anlattı. Konuşmanın bir özelliği de Andrews’un konuşmasını başından sonuna Türkçe yapması oldu. *Etnisite* ile *milliyet* arasındaki farkı vurgulayan Andrews eserinin kendisinden izinsiz yapılan Türkçe çevirisinin eksikliğinden çok rahatsız. İkinci gün sabah ve akşam üç kerededir paralel olarak yapılan on iki oturumda otuz sekiz bildiri sunuldu. O gün akşamı için Boğaz’da danslı akşam yemekli vapur gezintisi planlanmıştı ama 150-200 kişilik öngörülen geziye sadece on civarı başvuru olunca haliyle iptal edildi.

Üçüncü gün 16 Haziran 2005 Perşembe gününün iki ana konuşmacısı Oxford Üniversitesi’nden emekli (ve Robert Kolej Yüksek Kısmı eski öğretim üyesi) Geoffrey Lewis ile Kudüs İbrani Üniversitesi’nden emekli Jacob Landau idi. Her iki bilim adamı İngilizce konuşacaklarından o gün için simültane çeviri olanağı sağlandı. Türk dil devrimini inceleyen *Trajik Başarı: Türk Dil Reformu* kitabının yazarı olan Lewis “Did the Language Reform Divide the People?” (Dil Devrimi Halkı Böldü mü?) başlıklı konuşmasında, Türkçe olarak verdiği örneklerle dil devriminin kendisine göre olumlu ve olumsuz yanlarına değindi. *Pantürkizm* adlı kitabın yazarı olan Landau ise “Pantürkizm: Changing Ideologies?” (Pantürkizm: Değişen İdeolojiler) başlıklı konuşmasında Sovyetler Birliği’nin yıkılmasından bu yana Pantürkizm’in ve özellikle “milliyetçi” hareketin ülkemizde geçirdiği değişimi aktardı. Üçüncü gün gene sabah ve akşam üç kerededir dörder dörder paralel olarak yapılan on iki oturumda otuz dokuz bildiri sunuldu. Bu günün bir özelliği de, o gün için görev yapan simültane çevirmenlerin iki İngiliz dili oturumunun simültane çevirisini de yapmaları oldu. Böylelikle, Türk(iye) kültürü konusunda araştırma yapmış ama Türkçe bildiri sunacak kadar dilimizi bilmeyen bilim insanlarının da sempozyumda bildiri sunmasına olanak tanınmış oldu.

O günün bir başka özelliği de, 18 Haziran 2005 günü seksen beş yaşında olacak ama o günü İngiltere’de ailesiyle kutlamak istemiş olan Geoffrey Lewis’e sabah kahve molasında sürpriz-doğum günü pastası sunularak, sempozyum katılımcılarıyla hep birlikte doğum gününün (bir-iki gün önceden de olsa) kutlanmış olması oldu.

O akşam Kültür Araştırmaları Derneği, Arnavutköy tepesindeki Bizimtepe’de katılımcılara ve sponsor olmuş kuruluşların temsilcilerine (Tübitak, İngiliz Kültür Heyeti, Parkyeri İletişim A.Ş.) bir kokteyl parti verdi. Geç saatlere kadar süren partinin sonunda üçüncü gün de son buldu.

Dördüncü ve son gün 17 Haziran 2005 Cuma günü sabahı ana konuşmacı Wisconsin-Madison Üniversitesi'nden Uli Schamiloglu (Yulay Şamiloğlu) idi. ABD'de Sovyetler Birliği sonrası gelişen Orta Asya Araştırmaları uzmanlarından olan, doğma-büyüme Amerikalı Schamiloglu, Türkçe olarak -ve kusursuz bir Türkçe'yle- "Ulus Kavramı ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Kimliğin (Yeniden) Tasarlanması (19.-21. Yüzyıllar)" başlıklı konuşmasında Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından bu yana Orta Asya Türk cumhuriyetlerindeki gelişmelere değinirken *Tatar* ve *Türk* kelimelerinin tarih boyunca taşıdıkları anlam(lar) üzerinde durdu. Koç Üniversitesi'nden Fuat Keyman "Türkiye'de Kültürel Kimlik Sorunu ve Demokratikleşme: Çokkültürlü Anayasal Vatandaşlık" başlıklı konuşma ile de sempozyumun kapanış konuşmasını yaptı. Prof. Keyman, etnik kimlik arayışında olmaktan ziyade demokrasi içinde vatandaşlık haklarını elde etmeye bakmak gerektiğini savunarak, hangi etnisiteye dayalı rejim gelirse gelsin, vatandaşlık durumunun değişmediğini belirtti. Dördüncü gün gene sabah ve akşam üç kerededir dörder dörder paralel olarak yapılan on iki oturumda otuz sekiz bildiri sunuldu.

Sempozyuma Katılanlar

200'ün üstünde katılımcı sempozyuma kaydoldu. Bunların arasında beş Almanya'dan, on yedi A.B.D.'den, bir Azerbaycan'dan, üç Fransa'dan, iki Hollanda'dan, dört İngiltere'den, iki İsrail'den, bir Polonya'dan ve iki Yunanistan'dan olmak üzere ülke dışından otuz yedi katılımcı vardı. Bunların bir kısmı yabancı, bir kısmı ise söz konusu ülkelerde görev yapmakta olan Türk bilim insanlarıydı. İngilizce olarak bildiri sunma durumunda olan altı kişinin dışındaki yabancılar çok iyi Türkçe biliyorlardı. (Aslında, sonradan onların arasında birinin de çok iyi Türkçe bildiği anlaşıldı) Bunların dışında Türkiye'de görev yapmakta olan yabancılar da vardı. İster dışarıda, kendi ülkelerinde yaşamakta olanlar olsun, ister Türkiye'de görev yapmakta olanlar olsun, bu kişiler gerek bildiri sunarken, gerek oturum başkanlığı görevi düşmüşse oturum yönetirken, Türk meslektaşlarından hiç tefrik edilmediler: Türkçeleri o kadar iyiydi. Bu "bizden" meslektaşlara herkes çok büyük sevgi ve saygı duydu.

Bu arada, yabancı ülkelerde görev yapmakta olan Türk öğretim üyeleri böyle bir toplantıya katılmaktan çok mutlu olduklarını çok çeşitli vesilelerle defalarca tekrarladılar. Türkiye'ye gelmiyor değillerdi ama sadece ailelerini veya eski arkadaşlarını görüyorlardı; bu sempozyumda ise meslektaşlarıyla karşılaşma olanağını bulmuşlar ve ülkedeki akademik "hava"yı koklayabilmiş, akademik çevrede sözü edilen konuları ve sorunları, var olan cereyan ve eğilimleri algılayabilmişlerdi. Nitekim, konuşmalardan sonra soruları en çok onlar sordular. Hatta, ABD'nin bambaşka eyaletlerinde görev yapmakta ve belki de tam aynı disiplinden olmadıkları için birbirleriyle karşılaşmayacak bilim adamlarımız bu

sempozyum sırasında birbiriyle tartışma olanağı buluyorlardı. Bu bakımdan sempozyum tam bir forum işlevi gördü.

Diğer katılımcılar ise ülkenin çeşitli kentlerindeki devlet ve vakıf üniversitelerine mensup öğretim üyeleriydi. Büyük kentlerden olduğu kadar Anadolu'nun hemen her üniversitesinden katılımcı vardı. Bu bakımdan, genelde birbirleriyle fazla irtibatı olmayan, birbirleriyle diyalog kuramayan ya da kurma gereği duymayan, hatta birbirlerini “vakıf üniversitesi,” “devlet üniversitesi” ve/veya “taşra üniversitesi” elemanı diye nitelendiren (ve “öteki”leştiren) öğretim üyelerinin böylesine karşılaşmaları, birbirleriyle fikir alışverişinde bulunabilme olanağını yarattı. Bu konuda, kimi katılımcı, “diyalog kurabildik, çok yararlı oldu” derken; kimi de “birbirimizin ne dediğini anlamayacak kadar ayrı dilden konuştuğumuzu fark ettik” dedi. Gene de, bu tür saptamaların yapılabilmesinin dahi faydalı olduğu dile getirildi.

Yayınlar

Sempozyum sırasında ana konferans salonunun önünde masa düzenlenerek, katılımcıların yayınları sergilendi ve isteyenlere sempozyuma özgü indirimli fiyattan satıldı. Bu kitapların arasında, basılışı sempozyumun başlangıcına yetiştirilmiş, derneğin iki yıl önce düzenlediği sempozyumun bildiri kitabı *Türk(İye) Kültürleri* (İstanbul: Tetragon Yayınları, 2005) bulunuyordu. Ayrıca iki yayınevi de kültür araştırmaları ile ilgili yayınlarını gene sergileyerek indirimli olarak sattılar.

Bildiri sunanlara bildiri metinlerini makaleye dönüştürüp göndermeleri için 15 Eylül 2005 tarihine kadar mühlet verildi. Bildiri kitabının 2007’de, derneğin bundan sonraki sempozyumuna kadar yayımlanmış olması planlanmaktadır.

Sonuç

Ülkemiz için çok önemli ve hassas, ama gerek Avrupa Birliği’ne adaylık, gerek Sovyetler Birliği’nin yıkılışından sonraki gelişmeler, gerekse de 11 Eylül 2001’de New York’ta İkiz Kuleler’e yapılan eylem sonucu İslam konusunda başta ABD’de olmak üzere Batı’da geliştirilen söylem dolayısıyla, bir o kadar da üzerinde tartışılması elzem bir konu olan “kimlik ve kültür” konusunda düzenlenen sempozyumun, entelektüel düzeyi, içeriği ve oturumlarda ve/veya genel konuşmalardan sonra yapılan tartışmalar ile 2004-2005 akademik yılı içinde gerçekleşmiş en önemli toplantılardan biri olmuş olduğu muhakkak.

YORUMLAR...

ÜÇÜNCÜ KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU'NDAN BİR KESİT

Semra Somersan*

Bozkurt Güvenç ve Nur Yalman hocaların konuşmalarını dört gözle bekliyordum. 14 Haziran günü okula yeni başlayan öğrencilerden hevesli, hiçbir şeyi kaçırmamak, hem de ön sıralardan izleyebilmek için sabah erkenden, sempozyum mekanı Taksim'deki Elite Otel'e yürüdüm...

İki konuşma da epey yoğundu. Bozkurt Hoca'nın getirdiği küresel perspektif ile Nur Yalman'ın, Türkiye gündemine, Osmanlı ve karşılaştırmalı dünya tarihi bakış açısından çok etkilendim. Ama, Yalman hocanın önerdiği çözümleri çok uzaktan ve haddim olmayarak biraz anakronistik buldum; "Türkiye büyük, güçlü, dinamik bir ülkedir, bütün sorunları çözer, merak etmeyin, endişelenmeyin".... (ve) "Osmanlı İmparatorluğu da çokkültürlü bir toplumdur" mealinde ifade ettiği düşünceler, ülkenin temel sorunlarına, sosyal bilimcilerin, politikacılardan daha derin yorum getirmesini bekleyenleri tam doyurmadı. Konuşma sonrası arada başkalarının da bunu paylaştığını gördüm: hafif bir sukûtu hayal. Çokkültürlülük, dünyadaki iki yüzü aşkın ulus-devletten belki sadece Kanada'nın, o da kısmen uygulamaya çalıştığı bir ideal, Türkiye'de mevcut durum ise ancak "çok çeşitli kültürlerin, bir şekilde, aynı yapı içinde yaşaması." Ama nasıl? Esas sorun burada bence. Yalman hoca ise, okyanus aşırı uzaklardan gelip Türkiye'deki fincancı katırlarını ürkütmemek için herhalde, bu başat sorunlara çok genel yanıtlar verdi; sorulanları da aynı genel "kavramsal" bakış açısıyla yanıtladı.

Aynı anda, üç-dört oturum yapıldığı için daha çok kendi tebliğime yakın konularda olanları izleyebildim, yani Avrupa-Türkiye ekseninde olanları... Oturum ve konuşmalardan dördürtlük ve çarpıcı olanlar vardı; çok şey vaat edip, zayıf kalanlar da; ama zaten gittiğim hemen her sempozyumda bu böyle oluyor. Boğaziçi Üniversitesi'nde ekonomi tahsil ederken *Humanities* dersine gelen çok hoş bir İngiliz hocam vardı; söyledikleri sık sık aklıma düşer. İlk adını unutmuşum ama soyadı Stratton. Uzun boylu, dağınık saçlı, hafif ermiş türünden Prof. Stratton şöyle derdi hep: "Human Kind, Human Kind... takes all kinds to make the world". Bu organizasyonlar da genellikle böyle: her tür bilimci/düşünür/araştırmacı/pratisyen, kırk bin çeşitli sunum var; payımıza düşen izlemek, etkilenmek veya etkilenmemek, tartışmak ya da uzak durmak. Ama konferanslarda, sempozyumlarda, aldığım notları, makale yazarken kullandığım çok olmuştur, tabii ki atıf vererek; beğen ya da beğenme, hepsinden bir şekilde etkilendiğim kuşkusuz.

Muğla Üniversitesi'nden Necdet Subaşı'nın "Euro-İslam" (Avrupa İslamı) konusundaki bildirisi çok ilginçti. Fransa'da devlet eliyle başlatılan bu hareket, şimdi de 7 Temmuz'da (2005) Londra metrosunda başlayan bombalama olayların ardından İngiltere'ye sirayet etti; Başbakan Tony Blair buraya uygun bir İslam geliştirmekten söz ediyor. Keza İstanbul'daki Ticaret Üniversitesi'nden İnanç Atılın'ın Türk ve Avusturya milli kimliklerinin gelişimini, AB yapay kimlik ekseninde karşılaştırmalı araştırması da yenilik dolu, heyecan veren kapsamlı bir çalışma idi...

Peter Alford Andrews'un Türkiye'deki etnik gruplar üzerine konuşması, çok kalabalık dinleyici grubuna rağmen, ne yazık ki, hak ettiği yansımaları bulamadı. Bu konuda, gerek Türkiye, gerekse dünyada herkesten çok okuma, araştırma ve bilgisi olan Andrews'un konuşması bitmeden zaman doldu. Ona iki saat ayırmak gerekirdi, ama Gönül Pultar'dan öğrendiğim kadarıyla, zaman ayarı konusunda sorun, dolaylı olarak kendisinden kaynaklanıyordu, bütün diğer konuşmacılara yapıldığı gibi kendisine önerilen bir saatlik süreyi kabul etmişti. Böylece, bu son derece önemli konuşmayı yarım yamalak dinleyebildik. Gelen sorular da, anlattıklarını daha fazla aydınlatmak yerine, klasik itirazcı kesimlerin, "nasıl olur da Türkiye'de çok çeşitli etnik grup olur?" şematik bakışını yansıttığı için bilgilenmem eksik kaldı. Bayağı üzüldüm. Tek ümit, belki gelecek yıl bir daha gelir; bir de tabii yanımdan eksik etmediğim kocaman ansiklopedik araştırması (*Ethnic Groups in the Republic of Turkey*, Wiesbaden; Dr. Ludwig Reichert Verlag, 1989) ve son çıkan eki.

Bir de son gün yapılan "kültürel incelemeler alanının geleceği nasıl olmalı?" çerçevesindeki oturumları çok merak ediyordum, ama sadece bir tanesine gidebildim. Konuya da o oturumda yeterince değinemedik. Bunlar ilk fırsatta tekrar yapılır diye umuyorum.

Pultar ve Tarakçıoğlu'na sonsuz teşekkürler ve daha nice sempozyumlara! Umarım tartışma geleneği geliştikçe, ifade özgürlüğü yasaları ve ortamı da genişler, böyle sempozyumlarda da kavgalı atışmalar yerine, birbirimizin ufkunu genişletecek soruları sorabilir, araştırma alanlarımızı ve dünyalarımızı genişletebiliriz.

* İstanbul Bilgi Üniversitesi
Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi
semras@bilgi.edu.tr

ZAMANSIZ GÖÇÜP GİDEN BİR DEV: STEFANOS YERASİMOS

Bediz Yılmaz*

Tez danışmanım Stefanos Yerasimos hakkında bir yazı yazmam istendiğinde ne yazabileceğimi çok düşündüm. Beş yıldır onun tez öğrencisi olmama karşın, Fransız doktora sisteminin tuhaflığı nedeniyle ne kendisinden ders aldım, ne de kendisiyle sık sık görüşme imkanım oldu. Sonuç olarak, beş yıllık bir ortak geçmişe rağmen onun hakkında yazabileceklerim çok sınırlı ve çok kişisel olabilir ancak.

Her şeyden önce şunu söylemeliyim ki, kendisi benim gözümde bir abide idi. Bilgisi sınırsızdı; Bizans, Osmanlı, Türkiye, Konstantinopolis-İstanbul, Balkanlar, Rusya, kentler, binalar, sokaklar, camiler, kiliseler, gezginler, yemekler, efsaneler, diplomasi, tarih, savaşlar, dinler, diller, milliyetçilikler, sivil toplum... Kısaca, bu coğrafyadaki insanoğlunun bütün bir serüveni... Bu kadar bilgiyi ne zaman nasıl öğrenmiş, dahası nasıl hafızasında tutabilmiş, insan hayrete düşerdi. Bu sınırsızlık ona her şeyi farklı bir bakış açısıyla ele alabilme, daha doğrusu, hiçbir şeyi tek bir pencereden görmeme ayrıcalığını veriyordu. Hem geniş bir yelpazeden, hem de derinlemesine bakabiliyordu. Meselelerin ardındaki temel nedeni, o konuda daha önce okumuş veya düşünmüş olmasa dahi hemen görüp gösterebilirdi. Fazla karmaşıklıktan kaçınarak, ama tüm boyutlarını titizlikle ele alarak, sarı bir biçimde açıklardı. Bilimsel yaklaşımın duygusallıktan ve indirgemecilikten uzak tutulması konusunda hassastı. Bu bakış onu ideolojilerin tuzağına düşmekten alıkoymakla birlikte, çeşitli ideolojilerin ve bağnaz milliyetçiliklerin çapraz ateşinde bırakıyordu. Sanırım onun yaklaşımını iki kelimeyle ifade etmek gerekirse, ödünsüz gerçekçilik uygun kelimeler olacaktır.

Ne yalan söyleyeyim, yalnızca uzun boyu ile değil, konuşması, susması, ettiğim bir lafa gözlüklerinin üstünden bakışı ile de bazen korkuturdu beni. Böyleyken, çok sıcak bir insandı, görüştüğümüzde çok yakın davranırdı. Dostlarıyla çok daha sıcak ve esprili bir ilişki kurduğunu biliyorum. Biz maalesef o derece yakın değildik. Ölümü herkes için olduğu gibi benim için de çok erken, çok zamansız oldu. Tezimi yazdıkça, aslında onun baştan beri bana sorduğu sorulara yanıt verdiğimi, bir anlamda ona hitaben yazdığımı düşünüyordum. Ne yazık ki artık yanıtımı okuyamayacak, artık bu tez onun keskin zekasıyla getirdiği can alıcı eleştirilerden mahrum tamamlanacak. Artık onun sınırsız bilgi

okyanusundan kimse yararlanamayacak. Yalnızca çok değerli bir bilim insanı olduğu için değil, Türkiye’de nüfusu çok azalmış bir etnik gruba mensup ve bu nedenle çok zengin bir geçmişin son temsilcilerinden biri olduğu için de yerinin doldurulması mümkün olamayacak.

*Paris VIII Üniversitesi
Fransa şehircilik Enstitüsü Doktora ğrencisi
bedizyilmaz@yahoo.com

YÜCEL AŞKIN'IN KİMLİĞİ

Gönül Pultar

Van'daki Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ)'nin rektörü Yücel Aşkın'ın, kendisi ülke dışındayken evine yapılan polis baskınına basından okuduk. Sayın Aşkın'ı 2003'de düzenlenen "Türk(iye) Kültürleri" sempozyumu dolayısıyla tanıdım. Kültür Araştırmaları Derneği'nin, Türkiye Kültür Araştırmaları Grubu (TKAG) adıyla 2001'de Kemer'de düzenlediği "Modernite ve Kültür" sempozyumuna YYÜ'den Necdet Subaşı katılmış ve bir sonraki sempozyumumuzu kendi üniversitesinde düzenlememizi önermişti. Kısa bir süre sonra YYÜ rektörü Yücel Aşkın, Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü başkanı TKAG üyesi Himmet Umunç ile birlikte beni, Bilkent Üniversitesi (BÜ)'ndeki odamda ziyarete geldi. Görüşmeye diğer bir TKAG üyesi, BÜ Türk Dili ve Edebiyatı bölümü başkanı Talat Halman da katıldı ve hep birlikte sempozyumu planladık. O gün Yücel Bey'in o küçücük odamda bulunuşunu olağan sayar görünmesindeki inceliği ve alçakgönüllülüğü çok takdir ettiğim gibi, duvardaki bir tabloya bakıp hemen ressamını (Kayhan Keskinok) bilişine hem çok şaşırmış, hem de sıradan bir kişiliğin karşısında olmadığımı anlamıştım. Daha sonraki görüşmelerimizde ve özellikle TKAG üyesi, BÜ Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım bölümü öğretim üyesi Emine Onaran İncirlioğlu ile birlikte sempozyum öncesinde ön-hazırlık için üniversitesini ziyaretimizde, Yücel Bey gene aynı alçakgönüllülük ile aynı derecede konukseverlik gösterdi.

3-5 Eylül 2003 tarihlerinde düzenlenen sempozyumda ise Yücel Aşkın rektör olarak bir ilke imza attı ve sempozyumun açılış konuşmasını yapan, üniversitesinin öğretim üyesi, o yıl seksen yaşında olan İlhan Başgöz'e onursal doktora verdi.

Gene sempozyum sırasında, bir akşam da rektörlük kimliğinden sıyrılarak bizlere, sanatçı olarak, Van ve civarında çekmiş olduğu diaları gösterdi. Başka nedenler bir yana, en azından bu gözlere ziyafet birbirinden nefis renkli fotoğraflar karşısında herkes Yücel Aşkın'ın sıradan bir öğretim üyesi ve sıradan bir akademik yönetici olmadığını anlamıştı.

Daha 2003 güzünde bile Yücel Aşkın'ın konumunda gerçekte birbiriyle ilgisi olmayan iki öge çakışmış durumdaydı. Biri, Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in, politikaya atılmadan önce aynı üniversitede Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde doçent olmuş olması ve kim bilir hangi kuyruk acıları olduğu; ikincisi ise Yücel Bey'in 1999'da rektör atanmasından itibaren, o zamana kadar YYÜ'de gerçekleşmiş olan "İslamcı" kadrolaşmanın önüne set çekmiş olması. Tabii buna İlhan Başgöz'ü ve bir çok parlak genç bilim insanını kadroya alması; davet edip konuşma yaptırarak öğrencilerinin Bülent Ecevit'ten Talat Halman'a birçok aydınımızı görüp dinlemelerine olanak tanınması; bizimle gerçekleştirdiği

sempozyum ile hemen arkasından gene YYÜ'de düzenlenen “İngiliz Dili ve Edebiyatı Sempozyumu” gibi birçok ulusal ve uluslararası bilimsel toplantının üniversitesinde yer almasını sağlaması; onursal doktora geleneğini başlatarak genç üniversitesinin kurumsallaşmaya doğru yol kat etmesini getirmesi gibi “kusur”ları da eklemeli.

Yücel Aşkın'ın nasıl birisi olduğunu belirtmenin en iyi yolu, *Türk(iye) Kùltürleri* kitabında yer alan kısa yaşamöyküsü ile, 2003'teki sempozyumun açılışında yaptığı konuşmanın “Özgün Düşünmek ve Özgün Yöntemler Üretmek” başlığıyla makaleye dönüşmüş halinden bir kesite göz atmak olacağını düşünüyorum. Bu metinler okunduğu zaman Yücel Aşkın'ın “bayram havası” derken polisiye tedbirler peşinde olanların bunu “hamam tası” olarak anladıkları görülecektir.

Geçmiş olsun, sayın Yücel Aşkın!

KÜLTÜR, ÇOCUK GELİŞİMİ VE BİLİŞSEL BİLİMLER

Derya Ağış*

Bilişsel bilimler, insan zihnini antropoloji, sosyoloji, psikoloji, dilbilim, nörobiyoloji ve yapay zekâ disiplinleri arasında bir bağ kurarak inceleyen yeni ve günümüzde çok popüler olan bir bilim dalı. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsü Bilişsel Bilimler Bölümü 14 Temmuz 2005 günü konuşmacı olarak Münih Max Planck Enstitüsü'nde araştırmacı olarak çalışan Annette Hohenberger'i ağırladı. Araştırmacının "Hedefe Yönelik Davranışların ve Nedensel Olayların Algısına Alanlararası Uzun Süreli Çocuk Bilişi Açısından Bir Bakış ve Bunun Anne-Çocuk İletişimiyle İlişkisi" başlıklı sunumunun konusu altı ve on aylık İngiliz, Fransız ve Alman çocukların bilişsel yeteneklerinin gelişimiydi.

Çalışma üç bölüme ayrılmıştı; ilki farklı kültürlerden gelen çocukların dillerinde olmayan hecelere gösterdikleri tepkilere, ikincisi çocukların farklı etnik kökenlere sahip olan insanların yüzlerini ayırt edebilme ve sonuncusu da nesnelere hedef saptanan yönde hareketlerinin çocuklar tarafından algılanmasına ilişkindi. Çalışmada çocuğun annesiyle iletişiminin ölçülmesi için Crittenden'in geliştirdiği CARE-İndeks ölçütü kullanılmış ve çocukların farklı nesnelere doğru el hareketleri ile nesnelere yer değiştirmesine gösterdikleri tepkiler gözlemlenmiştir.

Çalışmanın sonunda ulaşılan bulgular arasında İngiliz, Fransız ve Alman çocukların aynı davranışları farklı tepki süreleriyle gerçekleştirmiş oldukları, fakat sadece Alman çocukların nesne ve yön ayrımını fark ettikleri belirtilmiştir. Bunun nedeni ise Alman annelerin duygusal olduklarından çocuklarının işbirlikçi olması, tepkisiz annelerin çocuklarının ise zor çocuklar olması ve kontrollü annelerin çocuklarının ise hedef nesneye daha fazla dikkat etmeleri ve daha uzun süre bu nesne ile ilgili kalmaları olarak belirlenmiştir. Ayrıca altı aylık çocuklar dillerinde olmayan heceleri ayırt edebilmişlerdir.

Hohenberger'i ilginç çalışmasından dolayı tebrik ediyorum. Günümüzde farklı disiplinleri birleştiren bu tür çalışmalar bir hayli önemli. Önerim ise bir başka çalışmada hayvanların, örneğin şempanzelerin ve farklı kültürlerden gelen çocukların nesnelere renklerine ve farklı hece ile kelimelere gösterdikleri tepkilerinin ve bunları ayırt edebilme yeteneklerinin kıyaslanması.

İleride düzenlenecek olan bilişsel bilimler seminerlerine katılmak isterseniz <http://www.ii.metu.edu.tr> adresindeki haberler bölümüne bir göz atmanızı öneriyorum.

*Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dilbilimi Bölümü ve ODTÜ Bilişsel Bilimler Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi
deryaagis@e-kolay.net

DİL-KİTAP ve ÇOK-KÜLTÜRLÜ TOPLUM

Essen Üniversitesi'nde İlk Kez Düzenlenen Kitap Fuarı'nın Ardından

Mevlüt Asar

Okur yazar oranının çok düşük olduğu, kağıt tüketiminde dünya sıralamasında en alt sıralarda yer alan bir ülkeden, Türkiye'den Federal Almanya'ya göçmüş insanların okuma veya kitapla olan ilişkileri endişe verici boyutlarda. Okuma alışkanlıkları olmayan Türkiyeli göçmenler denetimli iletişim araçlarının tüketimini yapacak konumdan çok uzaktalar. Buna bir de kültürel yaşamlarına göçün getirdiği kısırlık eklenince, dünyalarını Türk televizyonlarındaki dizilere, arabesk türkülerin içeriğine ya da renkli gazetelerin çarpık haberlerine indiriyorlar. Dünyayı değişik perspektiflerden gösteren, yorumlayan diğer şeylere kulaklarını ve gözlerini kapatıyorlar. Edebiyatla, sanatla ilgilenmeyi yararsız bir eylem olarak algılıyorlar.

Sonuçta kendi öz dillerine, kültürlerine sahip çıkamadıkları için, yaşadıkları “çok kültürlü” topluma ayak uyduramadıkları gibi, kendilerinden beklenen katkıyı gerçekleştirecek bir “varlık” da ortaya koyamıyorlar. Oysa göçmenlerin dillerine, kültürlerine karşı soğuk politik rüzgarların estiği Almanya'da ve birçok kültür ile dilin yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı, insanlığın tek-tip kültüre, tek-tip bir dile yönlendirildiği günümüz global dünyasında, anadili ve etnik-yerel kültür için verilen mücadele, bir insan hakları mücadelesi olduğu kadar, dünyamızın çok renkli, çok sesli bir dünya olarak kalması için verilen bir direniş anlamına da geliyor.

IBZ-Interkulturelles Bildungszentrum Essen'in taşıyıcılığında ve Essen-Duisburg Üniversitesi Türkçe Bölümü, Fakir Baykurt Edebiyat İşliği ve Öğretmen-Veli örgütlerinin desteği ile “İki dillilik zenginliktir” sloganıyla, Essen Kampüsü Camlı Salon'da ilk kez bir “Kitap Fuarı” gerçekleştirildi. 8 Haziran 2005 günü başlayan ve dört gün süren fuarda, 20 binin üzerinde Türkçe ve Almanca kitap sergilendi. 3 bin kişinin ziyaret ettiği fuarda, dili öğrenmenin ve geliştirmenin en önemli aracı olan “okuma eylemi” teşvik edildi. Ayrıca fuar çerçevesinde okurların kitaplarından ve yazdıklarından tanıdıkları Türkiye ve Almanya'dan birçok yazarla yüz yüze gelme, konuşma ve tartışma fırsatı yakaladı.

Her yaştan okurun ilgi alanına göre kitabın bulunduğu fuara, aralarında Cezmi Ersöz, Metin Uca, Sunay Akın, Yücel Fevzioğlu, Kemal Yalçın, Mevlüt Asar gibi Türkiye'den ve Almanya'dan yazar ve şairlerin yanı sıra, Türkçe Bölümü öğretim üyelerinden Emel Huber, Zehra İpşiroğlu, Sargut Şölçün, Hollanda Türkçe Eğitim Vakfı Başkanı Kutlay Yağmur, Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nden Emel Huber, Almanya Türk Öğretmenleri Federasyonu'ndan Mete Atay, NRW Türk Velileri Federasyonu temsilcisi Kadir Dağlar katıldılar. Fuar çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerde, okuma akşamları, tartışmalar ve söyleşiler gerçekleşti. Konuk yazar ve şairler okurları için kitaplarını imzaladılar.

PARÇALANMALAR ÇAĞINDA YENİ TOPLUMSALLIKLAR

Nazlı Ökten*

12-14 Mayıs 2005 tarihleri arasında Galatasaray Üniversitesi'nin AISLF (*Association des Sociologues de Langues Francophones*/Fransızca Konuşan Sosyologlar Derneği) ile işbirliği içinde düzenlediği "Parçalanmalar Çağında Yeni Toplumsallıklar" başlıklı kolokyuma 130 konuşmacı katıldı; 27 oturum ve iki konferans gerçekleştirildi. Yine aynı iki kurum arasında 2008 yılında yapılacak olan büyük kongrenin bir hazırlığı niteliğindeki toplantıyı hazırlarken, mümkün olduğunca çok sayıda katılımcının olması esas alındı. Fransızca-Türkçe eşzamanlı çeviri büyük önem taşıyordu, çünkü Fransızca konuşmayan sosyologların da katılımı aracılığıyla bir zenginlik ve çeşitlilik öngörülmüştü. Bu yıl ilk mezunlarını verecek olan Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümü için bu kolokyum aynı zamanda, Fransızca'da üretilen sosyolojik bilgi birikimiyle bir yüzleşme fırsatı olduğu kadar, bunu Türkçe üretilen sosyolojiyle bir buluşturma fırsatıydı. Otuzdan fazla ülkeden katılımcıyla gerçekleşen kolokyumun genelinde de, hem Fransızca-Türkçe ikiliği, hem paradigma çeşitlilikleri açısından, ortak bir dilden ziyade, karşılaşmalar ve karşılaştırmalar sorunsallaşıyordu. Kimi yerde engel oluşturan bir durum, birçok sorgulamanın da yolunu açtı. Toplantının kısa ve genel bir değerlendirmesinin bu anlamda önem taşıdığını düşünüyoruz. Ancak bu değerlendirme kolokyumdaki tüm sunuşları ele alma iddiasını taşımamaktadır.

Kolokyum, Philippe Corcuff'ün, "Yeni Kapitalizmin Çelişkileri ve Bireysellik: Teorik Açılımlar ve Ampirik Arayışlar" başlıklı konferansıyla açıldı. Bireyselliği ve kapitalizmi yönetsel ilişkisellik yaklaşımı dahilinde, toplumsal ilişkilerin kristalleşmesi olarak tanımlayan bu başlık, altında üç eksenini inceliyordu: 1. bireyin yerinin altını çizerek kapitalizmin Markççı bir çözümlemesini ele almak, 2. Boltanski ve Chiapello, Hardt ve Negri, Beck'in çalışmalarından yola çıkarak yeni-kapitalizmin özgüllüklerini tartışmak, 3. yeni-kapitalizmin çelişkilerini ortaya çıkaran bireyliğe direnişi ve bireylik üzerindeki toplumsal etkileri değerlendirmek. Bu açılış, sunumların geneliyle bir kan bağı taşımasa da kolokyumun çerçevesini oluşturmak açısından önem taşıyordu.

Kolokyumun ikinci konferansında Jean-Claude Kauffman, bu tür toplantılarda kimlik kavramının kullanılış sıklığını saydığını söyleyerek tüm katılımcıları güldürdü. Gerçekten de kimlik, tüm oturumlarda başvurulmuş bir tema oldu. Geçmiş yıllara göre bir azalma gözlemlendiğini söyleyen Kauffman'ın konuşması, *Benliğin Keşfi* adlı son kitabından yola çıkarak bireyliğe dair yeni oluşumların mahremiyet alanındaki şekillenmelerine odaklanması açısından Corcuff'un açtığı sorunsalı bir başka açıdan değerlendirmeyi mümkün kıldı.

Göçün Görünmeyen Yüzleri

Göç, Fransa ve Türkiye'ye özgü toplumsal dinamikler nedeniyle kolokyumun en ağırlıklı sorunsallarından birini oluşturdu. Yirmi yedi oturum arasında sadece ikisi bu konuya ayrılmış olmasına rağmen, diğer oturum içeriklerinde de göçle bağlantılı temalar sürekli varlıklarını hissettirdi. "Göçün Görünmeyen Yüzleri" başlıklı oturumda Derya Fırat ve Mahir Konuk'un her ikisi de Fransa'da yaşayan Türkiye kökenli göçmen ailelerde yetişmiş ve öğrenci gençler üzerinde yapılmış çalışmaları, kültürel referanslar üzerine yoğunlaşıyordu. Verda İrtiş, Kuzey Londra Halkevi'ndeki Türkiye kökenli göçmenleri inceleyen, göç bağlamında farklı etnik/dini gruplar arasında kurulabilecek ortaklıkları ve yerleşme/dahil olma süreçlerini inceliyordu.

"Göç, Dışlanma ve Aidiyetler" başlığını taşıyan oturumda, Svetlana Dimitrova 1989 sonrasında Bulgaristan'daki gençlerin (Türkiye'yle benzerlik kurabileceğimiz ölçüde) yurtdışına çıkmayı neredeyse bir saplantı haline getirdiklerini ifade etti ve bunun politik, toplumsal nedenlerini değerlendirdi.

Sanallık ve Toplumsallık

"Sanal Deneyimin Çevresinde Yükselen Yeni Toplumsallıklar" başlıklı oturumda, elektronik etkileşim ortamlarının toplumsallaşma süreçleri üzerindeki etkileri irdelendi. Bu oturumda söz alan Laurence Le Douarin, işyerine mahremiyetin taşınması, eve, işe dair bağlantıların kaçınılmaz olarak getirilmesi, cep telefonu-telesekreter-e-posta-internet bağlantısının bütünleştirici etkisi gibi unsurların herkesin gündelik yaşam pratiklerine sızarak iş/özel konusunda yeni bir ayırım tanımlama gereğini gündeme getirdiğini iddia etti. Kolokyumun aynı tema etrafındaki bir başka oturumunun başlığı "Bilişim Çağının Vaatleri ve Tehditleri" idi. Gülçin Büyükoçkan ve Ali Ergur'un, piyasa aktörlerinin veri yönetimi yönelimlerini incelemeye yönelik "Gözetimin Meşruiyeti ve Etik sonuçları" başlıklı bildirisi ile Michèle Fellous'un, bio-teknoloji araştırmaları içinde canlı unsurunun nasıl metâlaştığını ortaya koyan "tıbbi ve teknik-endüstriyel bir yeniliğin sosyo-antropolojik ve kimliksel sonuçları" konuşması belli bir paralellik içindeydiler. Aynı oturumda, teknolojinin özgürleştirici etkisini daha fazla vurgulayan Christophe Bareille ise "Öznenin Özdeşleşme Sürecinin Parçalanması: Yeni Teknolojilerin Normatif Topluma Dair Yanıtları" başlıklı bildiride, internet ortamında eşcinsel öznellik durumunu tartıştı.

İslamcı Kimlik Tanımları

Din, laiklik ve özellikle İslamiyet, göçle birlikte baskın temalardan birini oluşturuyordu. Türkiye'de İslamcı kimlik tanımları üzerine yapılan oturumda, Kenan Çayır 90'lı yıllarda

İslamcı hareketin bireyselleşmesinin ve siyasal İslam'dan uzaklaşmanın izlerini İslamcı edebiyat ve gündelik hayat üzerinden sürmeye çalıştı. Uğur Kömeçoğlu ise İslamcı kafelerdeki örtünme pratiği üzerine gerçekleştirdiği saha çalışmasını Goffman'cı etkileşimci perspektif çerçevesinde yorumladı.

Ural Manço'nun "Batı Avrupa'da İslam Sosyolojisi İçin Hangi Epistemolojik ve Metodolojik Çerçeve?" başlıklı ilginç çalışması, Belçika'dan örneklerle, Batı Avrupa'da, İslamiyet üzerine çalışanların Müslüman toplumlara ilgisizliklerini ve önyargılarını ortaya koydu. Bu durumun, Avrupa'da İslam meselesine daha güncel bir perspektiften bakmak isteyen bazı öğrencilerin tez konularına müdahale edilmesine dek vardığını belirtti.

"Kimlik Oluşturma Kaynağı Olarak İslam" başlığı altında yapılan sunuşlarda İmed Melliti Tunus örneğinden yola çıkarak İslam'ın Tunus milli kimliği oluşumunda oynadığı role değindi ve bu çerçevede İslam'ın devletleştirilmesi çerçevesinde yeniden inşa sürecini tartıştı. Bu sunuş, Türkiye'deki laiklik ve yurttaş kimliği inşası sürecinde din ile devletin ilişkilerini değerlendirebilmemiz için karşılaştırmalı bir inceleme çerçevesi sunması açısından önemliydi. Bu oturum, toplumsal süreçler içinde ortaya çıkan farklı İslami kimlik oluşturma biçimleri açısından, bize hem karşılaştırmalı bir perspektif sundu, hem de kimlik oluşturma politikalarını toplumsal/tarihsel bağlamın dışında analiz edilemeyeceğini gösterdi.

Laiklik deneyimleri ve sapmaları oturumunda Michel Watin Fransız laikliği etkisi altındaki Réunion örneğinden yola çıkarak dinsel bağlarından ayrıştırılmış "anonim" bireyin sömürgecilik-sonrası toplumsal yeniden inşa sürecinde dinsel kimliğini yeniden araçsallaştırması üzerine tartıştı. Buket Türkmen 90'lı yıllarla beraber ortaya çıkan ve büyük ölçüde bir orta sınıf tepki kimliği olarak bir okuması yapılmış olan "Neo-Kemalist" kimliğin somutlaştığı yerler olarak Kemalist dernekler üzerine yaptığı saha araştırması üzerinden, söz konusu kimlik içinde yeniden tanımlanan ve yeniden oluşturulan laik kimliğin sivil bir hareket olarak incelenip incelenemeyeceği üzerine tartışarak Türk laikliğinin sivilleşme sancılarını yorumlamaya çalıştı.

Kimlikler/Çeşitlilikler

"Kimliğin yeniden inşası" oturumunda Jean-Pierre Corbeau'nun yeni beslenme ritüelleri ile ilgili sunuşu, göçler sonucu artan etnik çeşitliliğin yansıması olan yöresel yemeklerin aslında bir 'dahil etme mekanizması ve süreci olduğunu ortaya koydu. Konuklardan biri Türkiye'deki yeni eko-beslenme modasını Bourdieu'nün zevk ayrışmasına örnek olarak gösterdi. Corbeau bu konuda Bourdieuvvari düşünmediğini, Fransa'da bu tür beslenmenin zevk ayrışmasının ötesinde, tamamen bilinçli sağlıklı yaşam nedenleriyle, tercih

edenlerinden oluştuğunu (aralarında yoksul, işçi vesairenin de olduğunu) söyledi. Bu tür örneklendirmeler ve karşılaşmaların kolokyum sırasında sık sık karşımıza çıkması sevindiriciydi.

“Parçalanmış kentin çokanlamlılığı” oturumu, Didem Danış ve Jean-François Perouse’un bildirisi, Bahçeşehir ve Alkent 2000 örneklerinden yola çıkarak, İstanbul çeperlerinde yer alan uydu yerleşimler ve siteleri toplumsal ve kültürel açıdan inceliyordu. Ev ve aile merkezli yaşam tarzının yaygınlaşması ile aile kavramındaki dönüşümler, “şehir merkezinin keşmekeş ve pisliğinden arınma” arayışı, yeni komşuluk ilişkileri, mesafeyle bağlantılı olarak araba bağımlılığının etkileri, spor (özellikle *fitness*) ve beden ilişkisinden yola çıkarak yeni tüketim kalıplarının uydu yerleşimler ve sitelerdeki yansımalarını ele aldılar. Maya Arıkanlı Özdemir, Karanfilköy örneğinden yola çıkarak İstanbul’da yaşanan yıkımları, istimlakleri, yerel yöneticilerin dilinden düşmeyen “Kentsel Dönüşüm Projeleri”ni, “Sosyal Rehabilitasyon” çalışmalarını, kentlere vurulması düşünülen “neşter”leri bellek noktasından hareketle okumayı önerdi. Yves Careil, Nantes’den örneklerle eğitim örneği üzerinden yeni ayrımcılık alanları üzerine odaklandı. Burjuvalaşma süreciyle çocukların okullarının da ayrışması minvalindeki Bourdieu’yü izleyen toplumsal yeniden üretim çözümlemesini, okullarda İslamiyet’in yükselişine yönelik bir kaygıyla tamamlamak gereğini duyarak tartışmanın eksenini kaydırıldı.

Bilinmeyen Çocukluk

Çocukluk, sosyal bilimlerin merkezi ilgi alanına gelmesi uzun sürecek kavramlardan biri. Bu konudaki oturumun da dinleyici sayısının diğer salonlara oranla daha az olmasını, üç gün süren kolokyumun son oturumlarından biri olmasına bağlamaz isek bu şekilde açıklayabiliriz.

Etanislas Ngodi’nin Kongo-Brazzaville’de sokak çocuklarını incelediği çalışması bizi, sokağı çocuk için toplumsal dışlanmanın, dağılımlılığın yaşandığı bir yer olduğu kadar, çocuğun öğrendiği, sosyalleştiği ve aidiyetler geliştirdiği bir mekân olarak da görmeye davet etti.

Çocukluk gibi, sosyal bilimlerin yeni yeni görmeye başladığı alanlardan biri olan spora ayrılan oturumun belirgin özelliği katılımcıların, fanatizmi ister spor ve özellikle de futbolla ilgili olsun, ister müzikle ilgili olsun, bir “patoloji” olarak ele almamalarıydı.

Artun Ünsal’ın ve Ahmet Talimciler’in Türkiye’de futbol etrafında örgütlenen toplumsallıkları ele alan bildirileri, son yıllarda ülkemizde bu alanlara yönelik entelektüel küçümsemenin giderek gerilemesi süreciyle paralel nitelikteydi.

Ulus-Devlet ve Yurttaşlık

“Ulus-Devletin Dönüşümü’nün Mekânı Mülkü İktidarı ve Anlatıları” başlıklı oturumda, Mesut Yeğen’in “Yurttaşlığın Diyalektiği, Yurttaşlığın Trajedisi” ilgi uyandırdı. Mesut Yeğen yurttaşlığın diyalektiği olarak adlandırdığı hakların kazanımı ile gerilemesi süreçlerinin çizgisel olmayan bir okumasını yaptı. Ardından bunu yurttaşlığın trajedisi olarak adlandırdığı, standartlaşma, farkların erimesi olgularının dini veya etnik azınlıklar için sancılı, trajik bir şeye dönüştüğü bir tarihsel okumayla kaynaştırdı. Bu düzleştirme, hatta asimilasyonist, eşitlikçilik ilkesinin, farklılıkların da bir arada yaşayabildiği özgürlükçü bir platforma kaydırılabileceğini gösterdi. Bu kısa ama doyurucu sunuşun sonrasında, Kürtler ve türbanlı kadınlar üzerinden değişik sorular geldi ve kolokyumun verimli tartışmalarından biri yaşandı.

Yurttaşlık izleği, “Bütünlüğü Bozulan Ulusallıklar” oturumunda da sürdü: Birol Caymaz “Türkiye’de Vatandaşlık Bilinci ve Rollerini” başlıklı sunuşunda, bir saha araştırmasından yola çıkarak, vatandaşlığın nasıl tanımlandığını ve ‘vatandaş olma’ deneyiminin hangi durumlarda ve nasıl yaşandığını, hangi kavramlarla bağlantılı olarak algılandığını tartıştı. Aynı oturumda Özlem Denli, Türkiye’de İslami düşüncenin 1980’lerden itibaren geçirdiği değişimi tartışarak 1990’ların ikinci yarısından itibaren İslam’ı indirgenemez bir fark temelinde kuran iddianın terk edildiğini, İslami düşüncenin, günümüzde hegemonik duruma geçen demokrasi ve insan hakları kavramlarının genel çerçevesini sorgulamak ve genişletmek için analitik ve siyasal araçlardan yoksun bir konuma yerleştiğini ileri sürdü.

Bölük pörçük bu izlenimler, kolokyumun genel yapısını yansıtan bir nitelik taşıyorlar. Farklı dillerde, farklı paradigmalarda üretilen bilgi adacıklarından birbirine doğru yüzmeye çalışan insanlara benzetebiliriz belki de kendimizi. Kimimiz karaya çıktık, kimimiz boğulduk. Kolokyum boyunca birbirinden çok uzak görünen coğrafyalardan, çok farklı konularda çalışan sosyal bilimciler, bu tür toplantılarda olduğu gibi, kendi sorunsallarını, başka sosyal bilimcilerin perspektifinden de yeniden değerlendirme olanağı buldular. Ya da iyimser bir bakışla, böyle olduğunu umuyoruz...

* Galatasaray Üniversitesi

Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

* Bu değerlendirme, asıl olarak Ali Ergur, Verda İrtiş, Buket Türkmen, Besim Dellaloğlu ve Didem Danış’ın katkılarının bir toplamıdır.

“TÜRK(İYE) KÜLTÜRLERİ” KİTABINDAN BİR BÖLÜM

Giriş

Gönül Pultar ve Tahire Erman

Ulus-devlet kategorisi içindeki farklı etnik, dinsel ve toplumsal cinsiyet kimliklerinin kamusal alanda görünürlük kazanmaya başladığı, kültürel kimlik üzerinden örgütlenmelerin hızla arttığı günümüzde, kültür giderek önem kazanmakta, gerek akademik çalışmalarda, gerekse siyasal söylemlerde kendine önemli bir yer açmaktadır. Ülkeler arasında artan yer değiştirmeler ve göç sonucunda, ülkelerin toplumsal ve iktisadi yapılarında oluşan değişimler ve kültürel çeşitlenmeler, bir yandan bireylerin ontolojisine (eskiden sadece büyük şirketlere özgü bir özellik olabileceği sanılan) uluslararası boyutu getirirken, diğer yandan devletlerin kültür üzerinden politikalar üretmelerine yol açmıştır. (Osmanlı'nın millet sistemini -günahıyla, sevabıyla- inceleme zahmetine katlanmayan ben-merkezli bir) Batı dünyasında, A.B.D.'nin tümüyle kendine özgü tarihsel koşullarından şekillenen “çokkültürlülük”ü, eski emperyalist güçler sömürgecilik sonrası filli durumu tanımlamada hazır model olarak, kendi toplumları için -gönüllü ya da zoraki-kabullenme durumunda kalmışlardır.

Öte yandan, bir zamanlar kendilerini özel alan içinde sınırlayan, görünmez olan kimi kimlikler, kültür üzerinden kendilerini tanımlayarak kamusal alanda görünür olmaya, devletle “müzakere” içine girmeye başlamışlardır. Artık, kültür özel alanda, siyaset ise kamusal alanda olandır görüşü gitgide anlamını yitirmektedir. Bugün ulus-devlet altında türdeşleştirilen vatandaş kategorisi içindeki kültürel çeşitlilik ortaya çıkmakta, vatandaşlık kavramı sorgulanmaktadır. Vatandaşlık, kültürel kimlik ve kimlik üzerinden örgütlenme, farklı kültürlerin kamusal alanda ne kadar ve ne biçimde varolacaklarını ve devletle olan ilişkilerini içinde barındıran üçlü bir sacayağıdır. Kültür, siyasal mücadelede gitgide artan bir role sahiptir. “Uyguruluklar” birbirlerine karşı mücadelelerini kültür üzerinden yürütmekteyken, çeşitli siyasal ve toplumsal gelişmelerin oluşturduğu ortamda kültürel kimlikler yeniden keşfedilmekte, kültürel farkındalık yaratma hedefi söz konusu olmaktadır.

Böylelikle açılan Pandora'nın kutusunda artık farklı kültürlerin, bir yaşam biçimi ve değerler sistemi olarak, bir arada yaşamaları sorunsal söz konusudur. Kültür üzerinden öteki'ni tanımlama durumu, bu farklı kültürlerin kendilerini öteki konumunda bulmalarını getirmekte, yaşam biçimi üzerinden yürütülen çekişmelere yol açabilmektedir. Yüzyıllar içinde pekişmiş âdet ve inançların, “akılcı” açıklamalar ile değişmesini beklemek gerçekçi değildir, ve her iki taraf için de öteki'ni kabulleniş kolay

olmamaktadır. Farklı kültürel grupların birbirlerine düşmeden, birbirlerini düşman olarak tanımlamadan, bir arada yaşama durumu özellikle devletin tüm gruplara olan eşit mesafesine ve düzenleyici rolüne bağlıdır. Ve bu çok hassas bir denge üzerindedir.

Batılı devletlerin bu dengeyi tutturup tutturmadıkları tartışma konusudur. En iyi niyetlerine ve nice demokratik ilkeyi yerleştirmiş olmalarına karşın, herhangi bir metropoldeki bir “öteki”yle -sözelimi Almanya’da bir Türk, Londra’da bir Hintli, New York’ta bir Güney Amerikalıyla- yapılacak herhangi bir sözlü tarih görüşmesi, tutturduklarına kuşku getirecek işaretler sağlamaktadır. Ancak, aynı toplumların egemen kültürlerinin de, aynı “öteki” tarafından etkilendikleri de, ayrı bir gerçektir. Bugün Hint lokantası olmayan bir Londra düşünülemez.

Küreselleşen dünyamızda, gelişmelerden etkilenmemesi söz konusu olmayan Türk ve Türkiye kültürleri böylesine bir dengenin neresinde durmaktadır? Devlet ve/veya “sistem” nasıl bir strateji ya da stratejiler geliştirmekte, müzakere talebini ne şekilde karşılamaktadır? Egemen düzen ideolojisinde tadilat yapıyor mu? Hegemonya-karşıtı direnmenin kendisi dönüşüme uğruyor mu? Devletin kültürel temsil pratiği ile kamusal alanda görünüyormaya başlayan kimliklerin temsil tasarıları birbirleriyle nasıl bir ilişki içindeler? Örtüşme noktaları var mı, yoksa sürekli mücadele içindeler mi? Bu ilişkiyi hangi kültürel mekanizmalar (simgeler, ritüeller, imgeler, medya) besliyor, çarpıtıyor ya da bozuyor? Yirminci yüzyılın başında toplumumuza “ulus-devlet”i empoze etmiş olan modernitenin, postmodernite ile “tahrif” edilmesi, çökertilmesi, Türk kültürünü nasıl etkiledi? Bu kitap, sekiz bölüme ayrılmış yirmi sekiz makale ile bu sorulara yanıt aramayı denemektedir. Yanıt önerileri sunmaktan, çözüm sağlamaktan çok, yirmi birinci yüzyılın başında Türk ve Türkiye kültürlerinin “fotoğrafı”nı çekmekte ve belirli “duyarlık” dalgalarını yakalamakta; böylece gerçekleştirdiği durum saptaması ile de, beliren kültürler ve eğilimlerin çözümlemesini yapmaktadır. Makaleler, 3-5 Eylül 2003 tarihlerinde Van’da, Türkiye Kültür Araştırmaları Grubu ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nin birlikte düzenledikleri “Türk(ie) Kültürleri” başlıklı sempozyuma sunulan bildirilerin genişletilmiş metinleridir.

Bireyin ve grupların, kolektivitelerin, özellikle kurdukları dernek ve vakıfların aracılığıyla, kendi inanç ve kültürel özelliklerini kamusal alanda sahiplenme talepleri, devletle vatandaş arasında kurulan ilişkiyi sorgulamaktadır. Ancak, olası tepki ve ayrımcılık davranışlarının yarattığı kaygı, “sıra-dan vatandaş”ın kimlik üzerinden siyasal taleplerde bulunma ve örgütlenme içinde yer alma eğiliminin önünü önemli ölçüde kesmektedir.

Ayrıca, Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB)'ne adaylığı süreci içinde, başka hiç bir adaya yapılmamış bir şekilde kültüre yapılan vurgu, gitgide artmakta, AB sürekli konuyu sömürüyor görünmektedir. Bundan dolayı, Türkiye kültürleri ve devletin bu kültürlerle yaklaşımı, AB ile "pazarlık" içinde önem kazanmaktadır. Bu durum, bilim insanlarının ülkedeki "çokkültürlülük"ü oluşturan grupları, her türlü ezbercilikten olduğu kadar, her türlü siyasal gündem, kısa-görüşlülük ve kötü -ya da ard- niyetten arınmış olarak tanıma, anlama ve anlatma konusundaki sorumluluklarını arttırmaktadır.

1980'deki askeri darbeye başlayan, siyasal faaliyetlerin yasak edildiği dönemde -paradoksal olarak, sol çevrelerin bireyle ilgilenmeyi yasaklamalarının mecburen sona ermesi sonucunda- serpilme olanağı bulan ve o gün bugün hızla gelişen toplumsal cinsiyet araştırmaları da günümüzde önem kazanmıştır. Bu çalışmaların toplumumuzun "erkek-egemen" kültürünü anlamak ve toplumumuzu oluşturan dinamikleri irdelemek ve çözümlenmek gibi önemli işlevleri vardır. Türk(ie) Kültürleri kitabı tam da bu ortam içinde ortaya çıkmıştır.

"Türk(ie) Kültürlerine Giriş" başlıklı ilk bölümde dört makale bulunmaktadır. İlk iki makale, sempozyumu düzenleyen iki kuruluşun başındaki kişilerin, ev sahibi Yüzüncü Yıl Üniversitesi Rektörü Yücel Aşkın ile Türkiye Kültür Araştırmaları Grubu Başkanı Gönül Pultar'ın, sempozyum açılış töreninde konukları selamlamak üzere yaptıkları konuşmaların metinleridir. "Özgün Düşünmek ve Özgün Yöntemler Üretmek"te Aşkın olgulara ya da kültürel kalıplara, hazırcılığı geride bırakarak ve bulanık görüş alanlı gözlükler kullanmaksızın, mevcut alışkanlıkların ötesinde bakmak gerektiğine işaret eder; bu tutumun ise özgün düşünmeyi ve özgün yöntemleri üretmeyi zorunlu kıldığını belirtir. "Küreselleşme Çağında Ezberler Bozulurken: Türk(ie) Kültürleri ve Kuramsal Çerçeve Arayışları"nda ise Pultar, Grubu tanıtmakta, "Türk(ie) kül-türleri" konusunda yapmak istediklerinin kapsamını çizdikten sonra, bunun için bir kuramsal çerçevenin gerektiğini vurgular; uluslararası çapta Türk ve Türkiye kültür araştırmaları gerçekleştirecekleri beklediğini düşündüğü üç görevden ve küreselleşme ile postmodernitenin yarattığı ortamda karşılaşılan iki ana sorundan söz eder. Bundan sonraki makale, sempozyumun açılış konuşmasını yapan İlhan Başgöz'ün "Ömür Biter Yol Bitmez": Bir İletişim Olayı Olarak Taşıt Yazıları" başlıklı konuşma metnidir. Başgöz bu makalede, ülkemizde taşıtların üzerinde bulunan yazıları, "iletişim olayı" olarak inceler ve bu yazılar yoluyla, bir kültürün kaynakları ile her yeni toplumsal değişimin yeni bir grup kültürü gereksinimi ortaya çıkarışını irdeler. Son makale, Talat Halman'ın "Kaç/Göç: Göçebe Kültürü ve Türk Kültürü," Halman'ın TKAG'ın Haziran 2000'de ODTÜ'de düzenlediği "Türkiye Kültürlerine Giriş ve Bir Uygulama: Kültürümüzde Göç ve Kültür" başlıklı seminerde sunduğu bildiriye dayanmaktadır. Halman, Türk kültürünü çözümlerken kendine özgü değerleri -örneğin dinamizmi- olan göçebe kültürünün de üzerinde durulması gereken bir

boyut olduğuna işaret eder; Batılı kuram ve çözümlenmelere itibar ederek bu kültürü olumsuz olarak yorumlayanları eleştirir ve TKAG bünyesinde kültürümüzle ilgili yeni kuramların üretileceğine inandığını söyler.

“Resmi İdeolojiyi Yakın Okuma” başlıklı bölümde de dört makale vardır. Kemal Kirişçi, okuru göç konusunun çıplak gerçekliğiyle karşı karşıya bıraktığı, “Eski ve Yeni Göç Modelleri ile Türkiye’nin Ulusal Kimliği”nde, Türkiye Cumhuriyeti’nin yasaları uyarınca oluşan, göçmen ve sığınmacılarla ilgili mevzuatı inceler. Devlet, yıllarca sadece “Türk soyu ve kültürü”nden gelenleri kabul etmiş, diğerlerini üçüncü ülkelere göndermiştir; ancak, AB mevzuatına uyum süreci, Türkiye’nin kendi mevzuatını değiştirmesini öngörmektedir—bu yönde gelişmelerin ise geleneksel “ulusal kimlik” olgusunu etkileyeceği ortadadır. Mesut Yeğen “Yurttaşlık ve Türklük”te gene yasaları inceler, ancak başka bir veçhete, anayasadaki yurttaşlık kavramına odaklanır. Yeğen, Lozan Anlaşması uyarınca, üç azınlık grubunun dışında bütün Müslümanların Türk olduklarının varsayıldığını belirtir; bu tutumun asimilasyonist eğilimlerini vurguladığı gibi, kimi yerde yurttaşlar arasında gene de ayırım yapıldığına, kimi görevlerin sadece etnik açıdan “Türk”lere emanet edildiğine dikkati çeker. Şule Toktaş ise “Türk Vatandaşlığının Gayri Müslim Yorumları: Vatandaşlık Kurgusu ve Türkiye’deki Yahudi Azınlık” başlıklı makalesinde, Yeğen’in sözünü ettiği azınlık gruplarından birini ele alarak, toplum içindeki konumlarını vatandaşlık çerçevesi içinde işler ve onların “Türk vatandaşlığı”nı nasıl algılandıklarını irdeler. Kimisinin “Lozan”ın kendilerine sağladığı ayrıcalıklardan haberi yoktur, kimisi ise konumunun bilincinde olsa bile “rencide edici” davranışlarla karşılaşmamak için kamusal alanda görünmez olmayı tercih etmektedir. Bölümün son makalesinde ise Selçuk Uygun, diğer üç makalede söz konusu olan resmi ideolojinin çatısının oluşturulduğu aynı dönemde kurulan, cumhuriyet projesinin bir başka açıdan önemli ögesi olan bir kuruluşu inceler. Uygun, “Öğretmenim Beni Banyoya Götürdü’: Ulus İnşa Ögesi Olarak Köy Enstitülerine Yeni Bir Bakış”ta, sözlü tanıklıklara dayanan özgün bir çalışmanın da desteğiyle, erken cumhuriyetin köy enstitüsü deneyimine, okul olmanın ötesinde bulunduğu bölgenin hem kültür merkezi hem de ulus inşası ögesi olmuş eğitim kurumu modeline, çağdaş bir yorum ve perspektif getirir. Uygun’un ortaya koydukları, onca hayıflanmaya karşın neden bu kurumun yeniden açılması konusunda girişim yapılmadığını da açıklamaktadır.

“Yerel Etnisiteye Yakın Plan” bölümü üç makaleden oluşmaktadır. Emine O. İncirlioğlu, “Şecaat Arzederken Merd’: Türkiye Çingenerinin Örgütlenme Sorunları” makalesinde, Toktaş’ın Yahudiler ile ilgili olarak sergilediği ikilemi, görünür olmakla görünmez olma arasında kararsızlığı Çingener ile ilgili olarak tartışır. İncirlioğlu, bu bağlamda örgütlenme konusunda önyak olan Mustafa Aksu’nun sorunlarını dile getirerek, özellikle akademik çalışmalarda, stereotipleşmiş imgelere itibar etmenin -Çingeneri “nesne”

konumuna getiren, “tepeden bakan” yaklaşımların- ve Çingenerler arasında sınıflaşmayı görmezlikten gelmenin, etnik ayrımcılığı sürdürmek olduğuna dikkati çeker. Günver Güneş “Mazara Mazara Gambeta’: Kölelikten Özgürlüğe İzmir Zencileri ve Dana Bayramı” başlıklı makalesinde, Yeğen’in genel olarak değindiği, Müslüman olduğu için anayasaya göre Türk sayılmış, bir etnik grubu, zencileri ele alır. Güneş’in haklarında çok az bilimsel araştırma olduğunu söylediği zencilerin, Osmanlı döneminde kölelikten sonra azat edilince iskân edildikleri yörelerden biri olan İzmir’deki yaşantılarını ele aldığı makale, artık kutlanmayan “Dana Bayramı”nı inceler ve temsil ettiği anlamı çözümler. Son olarak Filiz Susar, dünya kamuoyunca Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra kurulan Rusya Federasyonu’na dahil olmak istemedikleri için savaşanlar olarak bilinen “Çeçenler”i ele almaktadır. Ancak Susar’ın Çeçenleri halen Kafkasya’da değil, Anadolu’da, Maraş’ın Çardak kasabasında yaşamaktadırlar –söz konusu Çeçenler ülkemizdeki Çerkezlerin bir koludur. “Gelinlik Yapma Nasıl Bir Âdetti?': Çardak Çeçenlerinde Göç, Dil ve Kültür” başlıklı makalenin ilk cümlesinden, okur, yıllar yılı neredeyse “Osmanlı soylusu” ile eşanlamli kullanılmış olan “Çerkez”in, z harfiyle yazılmış sözcüğün -ve ifade ettiklerinin- geçmişte kaldığını görür. Susar, bir saha çalışması sırasında elde edilen verileri kullandığı makalede Çardak’taki Çerkeslerin yaşamlarını aktarırken, kültürün sürdürülebilmesi için dil’in önemini altını çizerek ve Çeçence’nin gençler arasında büyük ölçüde bilinmemesinin sürmesi durumunun yaratacağı kültür kaybına dikkati çeker.

“Etnisitenin Ulusaşırı Boyutları” bölümünde de üç makale vardır. Ayhan Kaya, bu kez sadece Çeçenleri değil, bütün Çerkesleri ele alarak, etnik oluşumun bir başka yönüne dikkati çeker. “Türkiye’de Çerkes Diasporası: Diasporada Kültürel Tözün Yeniden Üretimi” konusunu işler. Makalenin ana fikri, diasporik oluşumların, Çerkes örneğinde olduğu gibi, egemen toplum tarafından dışlanılma hissi sonucu geliştirilen, “bir tür muhalefet etme şekli” ve “kamusal alana girme mücadelesi sürecindeki siyasal bir araç” olduğudur. Hasine Şen, “Sınırın ‘Öteki’ Tarafı: Göç ve Bulgaristan Türkleri” başlıklı makalesinde, 1989 yılındaki göçün, Bulgaristan açısından nedenleri ve Bulgaristan Türklerinin o gün bugün her iki tarafa da aidiyet duygusu taşıdıkları kadar, her iki tarafta da öteki oldukları durumu gözler önüne serer. Özgür Özkan-Dirim, “Kültürel Kimliğin Yeniden Keşfi: ‘Mübadil’ Kimliğinin Oluşturulması” başlıklı, son makalede ise, cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye ile Yunanistan arasında gerçekleşen nüfus mübadelesinin her iki ülkede oluşturduğu, birbirinin neredeyse zıddı kimliklere odaklanır. Mübadiller, Türkiye’de “memleketli”leri Mustafa Kemal Atatürk’ün yeni ulus-devlet kurma gayretlerine katkıda bulunarak sistemin parçası olurken, Yunanistan’a giden Rumlar, Yunanlılar tarafından “öteki”leştirilmiş ve “mülteci” kimliğini sahiplenmeye zorunlu kalmışlardır.

“Muharrem’de Ağlar Sazım” bölümündeki dört makalenin dördü de Aleviler konusundadır. Beatrice Hendrich, “Muharrem’de Ağlar Sazım’: Alevilikte Sazın Belleksel ve İletişimsel Boyutları” başlıklı makalesinde, Alevi kültüründe sazın özel yer ve önemini, Alevilerin belleksel ve iletişimsel “ortam”ı olması olarak açıklamaktadır. Necdet Subaşı, “Kültürel Kimliğin Melezleşmesi Sorunsalı ve Alevi Modernleşmesi” başlıklı makalesinde ise, kültür, kimlik ve melezleşme ilişkisini Alevi modernleşmesi özelinde incelemektedir. Bir kültürel kimlik olarak Aleviliğin senkretik yapısına dikkati çeken Subaşı, bunun doğal olarak melezleşmeyi birlikte getirmeyeceğini, ancak modern Alevilikte “merkezi referans setinin artık tanınmaz bir hale geldiği bir melezleşme”nin söz konusu olabileceğini ifade etmektedir. Tahire Erman, “Mahalledeki Öteki: Gecekondu Ortamında Alevi-Sünni İlişkileri, Kurguları” başlıklı makalesinde bir gecekondu mahallesindeki mezhepsel kompozisyonu araştırmakta ve bunun toplumsal ve siyasal sonuçlarını irdelemektedir. Gene bir saha araştırmasına dayanan makalede Erman, gecekondu mahallelerinde Alevi ve Sünni ailelerin mekânsal olarak ayrışmalarını önemli bir sorunsal olarak irdeler. “Tahtacılar’da Orta Asya Şamanlığının İzleri” başlıklı dördüncü makalede Ali Selçuk, Mersin yöresi Tahtacıları ile gerçekleştirdiği saha araştırmasında, bu topluluğun inançları ve inançları ile ilgili olarak anlattıkları öyküler yoluyla inanç dünyalarını çözümler; bu dünyanın Orta Asya Şamanlığı ile ilgisine değinir. Selçuk’un bu görüşü, günümüzde yaşanan “Alevilik nedir?” tartışmalarında, Orta Asya Şamanlığını Aleviliğin kültürel kökenine yerleştirir.

“Ataerkil Kültür ve İzdüşümleri” bölümü iki kısımdan oluşmaktadır. “Kamusal Alanda Ataerkil Çerçeve” başlıklı ilk kısımda üç makale vardır. Ayça Kurtoğlu, “Ataerkil Kültür, Toplumsal Cinsiyet ve Hukuk: Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Tecavüz” başlıklı makalesinde hukuk kurumu içinde erkek egemenliğinin nasıl inşa edildiğine ve yeniden-üretildiğine ışık tutar. Kurtoğlu, cinsel tecavüz konusuna odaklanarak, toplumsal kurumlar içinde erkek egemenliğinin nasıl işlerlik kazandığını feminist bir bakış açısıyla çözümler. Betül Yazar, “Türkiye’de Ataerkil Kültür ile Spor Arasındaki İlişkilere Tarihsel Bir Bakış: 1920’ler ve 1930’larda Kadın ve Spor” başlıklı makalesinde, sporun modern toplumlarda egemen kültür ile egemen ideolojinin maddileştiği, kültürel simgelerin ve değerlerin yeniden-üretildiği ve dönüştürüldüğü bir alan olduğuna dikkat çekerek, modernleşmenin ilk yıllarında ülkemizde ataerkil kültür ile kurumların, kadınların spora katılımını yönlendiriş biçimini ve onlara sunduğu toplumsal konum ve kimliği sorgular. Üçüncü makalede ise Kaoru Murakami, “Burada Aile Ortamı Var’: Yoksul Kadınların Emek Sürecine Katılımı ve Namus Kavramı” makalesinde, kadının ev dışında çalışması konusunu namus kavramı üzerinden irdelemektedir. Murakami’ye göre, atölye ortamı “evin devamı” olarak kurgulanarak kadının ev dışında çalışmasını olanaklı kılmaktadır. Bu durum da, bir taraftan kadınların cinselliklerinin çalışma ortamında gözetim altına alınmasına yol açarken, öte taraftan kadınlara yeni özgürlük alanları getirebilmektedir.

“Ataerkil Kültür ve İzdüşümleri” bölümünün ikinci kısmı ise “Özel Alan ve İmgelem” başlıklı. Bu kısımda bulunan dört makaleden ilkinde Dilek Hattatoğlu, “Bilginin Katmanları, Kadınların Güçlenmesi: Ev-Eksenli Çalışma ve Yerel Atölyeler Örneği” başlıklı makalesinde, “ev-eksenli çalışma” diye nitelendirdiği, çoğunlukla kadın, evde çalışanların sorunlarını ortaya çıkarmaya ve gereğinde çözümler bulmaya yönelik olarak düzenlenen “atölye” diye nitelendirdiği çalışmaları incelemekte ve bu atölyelere katılan kadınlarda gözlemlenen değişimleri tartışmaktadır. Atölyeler, ev-eksenli çalışmayı görünür kıldıkları gibi, çokkatmanlı bilgi toplanmasına yarıyor; bilgi toplama süreci ise ev-eksenli çalışanları özgürleştiriyor. Nuran Erol-Işık, “Kimlik ve Erillik: Simgesel Bir Okuma Aracı Olarak Deli Yürek” başlıklı makalesinde aynı adlı televizyon dizisinde özellikle delikanlılık motifini ele alarak, “erillik - milliyetçilik” ilişkisi, ortak yaşamsallık gereksinimi üzerine yapılan vurgu, komünöter bir dünya anlayışı gibi öğeler temelinde dizinin kurguladığı değerler hiyerarşisini irdeler ve kültürel bir okuma aracılığı ile modernlik - toplumsal cinsiyet - kimlik üçlüsüne ışık tutar. “Yüzü Muşmula, Giyimi Ala Bula’: Anadolu Masallarında Kocakarı İmgesi” başlıklı üçüncü makalede Leyla Şimşek, anlatıların, toplumsal “aktör”ler olarak bizlerin kendi kimlik kurgularımız hakkında önemli bilgiler içerdikleri fikrinden hareketle, Anadolu masallarında dikkate değer sıklıkta ortaya çıkan “ayrık” bir kadınlık betimlemesi üzerinde durur ve bu “kocakarı” tipinin, toplumumuz kadınlarının kimlik kurguları üzerindeki etkilerini tartışır. Bölümün ve kısmın son makalesi, “Üç Etekle Gelin Almaya Gittim’: Gelenekselden Moderne, Evlenme Biçimlerinde Değişimler” başlıklı makalede, Çağlayan Kovanlıkaya-Ergin, bir saha çalışmasının desteğiyle, Denizli’nin Acıpayam ilçesindeki köylerde evlenme törenlerindeki değişiklikleri inceler, değişikliklerin nedenleri üzerinde durur ve toplumumuz için sonuçlarını tartışır.

“Tarih Ekseninde Doğu-Batı Karşılaşması ve Kültürel Arayışlar” başlıklı sekizinci ve son bölüm, kültürel imgeleri tarihsel akış içinde konumlandırmaktadır. Suna Güven, “Antik Çağda Küreyerleşme: Urfa’da Temsiliyet ve Bellek Tasarımı” başlıklı makalesinde, Roma döneminde Urfa kentinin- bugün de farklı kimliklerle varolan -çokkatmanlı aidiyet sorununa odaklanır ve aidiyetin ele alınışını temsiliyet ve bellek olguları çerçevesinde irdeler. Azer Banu Kemaloğlu, “Büyükelçilik Penceresinden Türk Kimliği: Lady Mary Wortley Montagu’nun Mektuplarında Türkler” başlıklı makalede, ünlü Lady’nin onsekizinci yüzyılda İstanbul’dan göndermiş olduğu ünlü mektuplarından ortaya çıkan Türk imgesini irdeler ve o dönemde Avrupa’da geçerli olan Türk imgesinden farklarına değinerek, Lady Mary’nin yapmak istediğini çözümler. Lady Mary’nin, “Türk kadını peçe taktığı için özgürdür” gibi önermeleri bir hayli sarsıcıdır. “Bir Türk’e Gönül Verdim’: Uluslaşma Süreci ve Ulusal Sinema Arayışları” başlıklı, kitabın en son makalesinde Bülent Vardar, Türkiye’de sinema sanatının geçirdiği evreleri inceler ve “ulusal sinema” diye nitelenmiş dönemine odaklanır. Vardar’ın, Halit Refiğ’in Bir Türk’e Gönül Verdim adlı

filmi yoluyla geliştirdiği tartişma, uluslaşma bağlamında ulusal kimlik arayışlarının sinemaya yansımalarını inceler.

Çok değişik disiplinler açasından çok değişik konuların irdelendiği makaleler bir bütün olarak göz kamaştırıcı bir zenginlik sunuyor. Ancak bir o kadar da aynı çerçeve içinde yerleştirmek güç oldu. Makalelerin bölümlere ayrılması muhakkak ki başka ačılar öne çıkarılarak, değişik olabilirdi. Okurun, bu tür bölünmelere takılmaksızın metinleri ele alacağını ümit ederiz. Makalelerin bir kısmı da bir hayli düşündürücü. Ancak, başında dediğimiz gibi, kimi duyarlık dalgalarını kaydetmekte, Sođuk Savař sonrasında, küreselleşme ve postmodernizm gibi etkenlerden etkilenmiş Türk ve Türkiye kültürlerinin, yirmi birinci yüzyıl başındaki konumlarını, bilimsellik çerçevesinde olduğu kadar, alçakgönüllülük ve içtenlikle tartişmaya aıyor.

HABERLER...

SAKIP SABANCI ULUSLARARASI ARAşTIRMA ÖDÜLÜ

Sabancı niversitesi ve Brookings Institution işbirliğinde ilk kez bu yıl düzenlenen ‘‘Sakıp Sabancı Uluslararası Araştırma dl’’nn bu yılki konusu belirlendi:

‘‘Türkiye’nin Yeni Jeopolitik Ortamı: Politikalarda Sorunlar ve Yeni Açılım Fırsatları’’

Sabancı niversitesi ve Brookings Institution işbirliği ile ilk kez 2006 yılında verilecek olan ödüllü yarışmaya son katılım tarihi: 31 Ocak 2006

Sabancı Üniversitesi Onursal Başkanı merhum Sakıp Sabancı’nın vasiyeti zerine, Sabancı niversitesi ve Amerika’nın en eski ve prestijli düşünce ve araştırma merkezi Brookings Institution işbirliğinde organize edilen ‘‘Sakıp Sabancı Uluslararası Araştırma dl’’ yarışmasının ilki 2006’da düzenleniyor. Her yıl düzenlenecek olan yarışmanın bu yılki konusu ‘‘Türkiye’nin Yeni Jeopolitik Ortamı: Politikalarda Sorunlar ve Yeni Açılım Fırsatları’’ olarak belirlendi. Yarışmada yeni ve özgün çalışmalar, bağımsız ve uluslararası bir jüri tarafından değerlendirilecek.

‘‘Sakıp Sabancı Uluslararası Araştırma dl’’ 2006 yılı için; birinciye 20.000 ABD Doları, ikinciye 10.000 ABD doları ve üçüncüye ise 5.000 ABD doları olarak belirlendi.

Ödül bu yıl, Türkiye’nin komşu bölgelerindeki değeriklikler ve bu değerikliklere nasıl yanıt verebileceği ile ilgili temel konuların ele alındığı, deneme yazısı uzunluğundaki özgün çalışmaları kapsayacak. Bu araştırmalarda, bölgede, daha geniş bir Avrupa’da ve transatlantik ilişkiler üzerinde Türkiye’nin potansiyel rolü; Türkiye’nin AB, Rusya, Balkanlar, Kafkaslar, Orta Doğu komşuları ve Orta Asya ile ilişkilerinin ele alınması beklenmekte.

Başvuru Koşulları

Yarışmaya katılacak tüm çalışmaların, daha önce yayınlanmamış, yeni ve özgün olması gerekiyor. Yaklaşık 7000 sözcük uzunluğunda (notlar ve referanslar dahil 8000 sözcüğü aşmayacak uzunlukta) İngilizce olarak hazırlanacak çalışmaların, 31 Ocak 2006 tarihine

kadar e-postaya eklenmiş “word” veya “pdf” belgesi formatında sabanciaward@sabanciuniv.edu ve cuse@brookings.edu e-posta adreslerine eş zamanlı olarak iletilmesi gerekiyor. Çalışmaların ayrıca, Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi, Orhanlı-Tuzla, İstanbul adresine elden ya da posta ile ulaştırılması gerekiyor.

Sözde Ermeni Soykırımı Üzerine Hazırlanmış ilk CD

Ermenistan Bilimler Akademisi bünyesindeki Ermeni Soykırımı Müzesi ve Enstitüsü tarafından sözde Ermeni soykırımı üzerine “Ermeni Soykırımı: İnternet Raporları ve Analizler” isimli bir CD hazırlandı. CD 8 bin sayfa belgenin yanı sıra, görsel malzemeleri, video kayıtlarını, canlı tanıkların ifadelerini ve dünya kamuoyunda 1915 olaylarının algılanışını içeriyor.

Bilgi Üniversitesi 24-27 Ağustos 2005'te İlk Global Uluslararası Çalışmalar Sempozyumu'na Ev Sahipliği Yapacak

“Uluslararası Çalışmaları Tek Çatıda Toplamak: Farklı Yaklaşımlar ve Gündemler” konulu İlk Global Uluslararası Çalışmalar Sempozyumu, Dünya Uluslararası Çalışmalar Komitesi (WISC) tarafından 24-27 Ağustos 2005 tarihleri arasında Bilgi Üniversitesi'nde düzenlenecek. Sempozyum hakkında daha fazla bilgi için:

<http://www.ecprnet.org/events/wisc/index.htm>

ya da:

<http://www.isanet.org/volgy.html>

BİLDİRİ ÇAĞRILARI...

“Kültür, Çevre ve Eko-Politika“ başlıklı sempozyum

17 Haziran 2006

Northampton College Üniversitesi,
Northampton, İngiltere

İngiltere'nin Northampton şehrinde Northampton College Üniversitesi tarafından “Kültür, Çevre ve Eko-Politika” başlıklı bir sempozyum düzenlenecektir. Sempozyum kültürel araştırmalara farklı disiplinler açısından bakan tüm çalışmalara açıktır. Sempozyuma bildiri göndermek ve konferans hakkında bilgi edinmek için aşağıdaki e-posta adreslerine başvurabilirsiniz:

David Wragg
David.Wragg@northampton.ac.uk

Nick Heffernan
Nick.Heffernan@northampton.ac.uk

Yedinci Sosyal Tarih Projesi Sempozyumu

Mart 2006

West Indies Üniversitesi
West Indies, Mona, Jamaika

Jamaika West Indies Üniversitesi Tarih ve Arkeoloji Bölümü tarafından 2006 yılında gerçekleştirilecek olan “Yedinci Sosyal Tarih Projesi Sempozyumu” için toplum, kültür ve siyaset konusundaki çalışmalarınızın özetlerini 31 Ekim 2005 tarihine kadar aşağıdaki adrese gönderebilirsiniz:

Kathleen Monteith
Sosyal Tarih Projesi
E-posta: shp_uwimona@yahoo.com
<http://www.mona.uwl.edu/history/shp/index.htm>

“Entellektüeller ve Millet-Devlet” başlıklı sempozyum

30 Kasım–1 Aralık 2005

Dublin College Üniversitesi,
Dublin, İrlanda

İrlanda'nın Dublin şehrindeki Dublin College Üniversitesi'nde Clinton Amerikan Çalışmaları Enstitüsü tarafından düzenlenecek olan “Entelektüeller ve Millet-Devlet” başlıklı sempozyum için milli kimlik ve devlet politikalarının oluşumunda entelektüellerin rolünü sorgulayan, eleştirel düşünce ile giderek genişleyen küresel bilgi toplumundaki düşünceye verilen değeri, yeni bir dünya düzeninin oluşturulmasında ortaya çıkan uluslararası kriz ve anlaşmazlıklara entelektüellerin sunduğu çözümleri ve medyanın entelektüel kimliğini nasıl tanımladığını inceleyen çalışmalarınızın özetlerini aşağıdaki adrese iletebilirsiniz:

Catherine Carey

E-posta: catherine.carey@ucd.ie
<http://www.ucd.ie/amerstud>

İnsan Hakları Tarihi Çalıştayı

8-9 Mart 2006

Indiana Üniversitesi,
Indiana, ABD

Indiana Üniversitesi Tarih ve Bellek Araştırma Merkezi, bir “İnsan Hakları Tarihi Çalıştayı” düzenleyecektir. Geçtiğimiz yüzyıldaki insan hakları alanında gösterilmiş çabaları inceleyen araştırmalara açık olan sempozyuma bildiri ve özgeçmiş göndermek için son tarihi 1 Ekim 2005'tir. Sempozyum hakkında ayrıntılı bilgi için:

John Bodnar

E-posta: bodnar@indiana.edu

NEMLA 2006 Toplantısı, Çeviri Ötesi: Kendini/Başkasını Küreselleştirme Paneli

2-5 Mart 2006

Neuman Koleji

Philadelphia, ABD

Philadelphia'da NEMLA 2006 Toplantısı kapsamında "Çeviri Ötesi: Kendini/Başkasını Küreselleştirme" adı altında bir panel gerçekleştirilecektir. Konuya ilişkin bildiri özetleri 15 Eylül 2005 tarihine kadar bir sayfalık özgeçmişinizle beraber aşağıdaki adrese ulaştırabilirsiniz:

Barbara L. Ciccarelli

E-posta: cicareb@neumann.edu

28. Bilişsel Bilimler Topluluğu Kurultayı

26 – 29 Temmuz 2006

Bilişsel Bilimler Topluluğu

Vancouver, Kanada

Eğitim, dilbilim, psikoloji, antropoloji, yapay zeka ve felsefe ile insan zihninin gizemini keşfetmeyi amaçlayan "Bilişsel Bilimler Topluluğu Kurultayı" Kanada'nın Vancouver kentinde düzenlenecektir. Bu yılki kurultay konusu "Öğrenme: Hem içsel hem de dışsal süreçlerle aynı anda başa çıkma" olarak belirlenmiştir. Kurultay hakkında ayrıntılı bilgi için:

<http://www.cogsci.rpi.edu/~rsun/cogsci2006/>

Güney Slav Dilbilimi, Edebiyatı ve Folkloru Sempozyumu

30 Mart-1 Nisan 2006

Kaliforniya Üniversitesi

Berkeley, Kaliforniya, ABD

Sempozyum hakkında ayrıntılı bilgi için:

<http://ls.berkeley.edu/dept/slavic/bss-15/>

“İmparatorluk, Sınırlar ve Sınır Kültürler” başlıklı sempozyum

16–18 Mart 2006

Kaliforniya Üniversitesi,
Stanislaus-Kaliforniya, ABD

Kaliforniya Stanislaus Üniversitesi İngilizce Bölümü düzenleyeceği “İmparatorluk, Sınırlar ve Sınır Kültürler” başlıklı sempozyum için imparatorluk konusuna disiplinlerarası bir bakış getiren çalışmalarınızı bekliyor. Özetler aşağıdaki adrese yollanabilir:

Arnold Schmidt
E-posta: aschmidt@csustan.edu

“Koleksiyonculuk/Koleksiyonlar” konulu sempozyum

12–16 Nisan 2006

Popüler Kültür Derneği
Atlanta, Georgia, ABD

Atlanta eyaletinin Georgia şehrinde bulunan Popüler Kültür Derneği “Koleksiyonculuk/Koleksiyonlar” başlıklı bir sempozyum düzenleyecektir. Koleksiyonculuğa ilişkin araştırmaların özetleri 1 Kasım 2005 tarihine kadar aşağıdaki adrese iletilebilir:

Ron Bishop
E-posta: rcbsam@comcast.net

“Büyüleyici ve Kurnaz: Çağdaş Medyada Cadılık ve Paganizm” konulu sempozyum

18 – 21 Mayıs 2006

Harvard Üniversitesi,
Cambridge, Massachusetts, ABD

Harvard Üniversitesi 1900 yılından günümüze dek medyada cadılık ve paganizm kavramlarına disiplinlerarası yaklaşımlarla değinen sunumlarınızın özetlerini 31 Ekim 2005 tarihine kadar bekliyor. Sempozyum iletişim adresi:

Hannah Sanders veya Peg Aloï
E-posta: charmingcrafty@aol.com

Rus İhtilali Çalışma Grubu Sempozyum

3 – 5 Ocak 2006

Nottingham Üniversitesi,
Nottingham, İngiltere

Nottingham Üniversitesi Tarih Okulu “Rus İhtilali Çalışma Grubu Sempozyumu” düzenleyecektir. 1880 ile 1932 yılları arası Rus İhtilali’ni inceleyen çalışmalarınızı bekliyor. Rusça veya İngilizce olan özetler 30 Eylül 2005 tarihine kadar aşağıdaki adrese iletilebilir:

Sarah Badcock,
E-posta: sarah.badcock@nottingham.ac.uk

“Eleştiri ve İlahi” başlıklı toplantı

Mart 2006
Modern Dil Derneği
Philadelphia, ABD

Philadelphia’da “Eleştiri ve İlahi” başlıklı bir toplantı düzenlenecektir. İlahi kavramlara edebiyat ve kültür açısından yaklaşan sunumlara açıktır. Bildiri özetleri 15 Eylül 2005 tarihine kadar aşağıdaki adrese gönderilebilir:

Scott DeShong
E-posta: spdes@conncoll.edu
<http://www.nemla.org>

“Türk Kültüründe Hediye” konulu sempozyum

16–17 Kasım 2005
Marmara Üniversitesi, İstanbul

Marmara Üniversitesi “Türk Kültüründe Hediye” konulu bir sempozyum gerçekleştirecektir. Türk kültüründe hediye anlayışını ve çeşitlerini belgelendiren tüm sunumlara açıktır. Sempozyum için son bildiri gönderme tarihi 2 Eylül 2005 olarak belirlenmiştir. İletişim adresi aşağıdadır:

Aylin Koç
E-posta: sykoc@turk.net

Türkçe ve Türki Diller Lisansüstü Öğrencileri Ön-Sempozyumu

18-19 Kasım 2005

Georgetown Üniversitesi,
Washington, ABD

“Türkçe ve Türki Diller Lisansüstü Öğrencileri Ön-Konferansı” Kuzey Amerika’da yaşayan ve Türkçe ve Türki Diller ile ilgilenen öğrencilerin katılımına açık olan konferansa 15 Eylül 2005 tarihine kadar aşağıdaki adres aracılığıyla başvurulabilir:

Uli Schamiloğlu

E-posta: uschamil@wisc.edu

“Sovyetler Birliği Sonrası Rusya’da Kitle İletişimi” başlıklı sempozyum

6-8 Nisan 2006

Surrey Üniversitesi,
Surrey, İngiltere

Surrey Üniversitesi Sanat Okulu ile Kültür ve Medya Çalışma Grubu düzenleyeceği sempozyum için medyanın Sovyetler Birliği sonrası Rusya’daki rolüne ilişkin çeşitli konularda sunum bekliyor. 15 Ekim 2005 tarihine kadar özetlerin iletilebileceği e-posta adresi aşağıdadır:

rusmassmedia@yahoo.co.uk

“Kültürler ve Toplumlarda Yenilikler ve Üretimler” başlıklı sempozyum

9-11 Aralık 2005

Viyana, Avusturya

“Kültürler ve Toplumlarda Yenilikler ve Üretimler” başlıklı sempozyumun “Farklı dil kültürlerinde dilde ve iletişimde üretim/devamlılık ve yenilik” bölümü için özetlerinizi 30 Eylül 2005 tarihine kadar aşağıdaki e-posta adresine yollayabilirsiniz:

E-posta: rudolf.muhr@uni-graz.at

“Yer, Avlanma, Söylem” başlıklı sempozyum

15–18 Haziran 2006

Karlstad Üniversitesi

Karlstad, İsveç

Karlstad Üniversitesi İngilizce Bölümü “Yer, Avlanma, Söylem” başlıklı bir sempozyum düzenliyor. Yer, avlanma ve söylem konularındaki her türlü disiplinlerarası çalışmaya açık olan sempozyuma bildiri özetleri 15 Ekim 2005 tarihine kadar gönderilebilir. Sempozyum hakkında detaylı bilgi almak için:

Maria Holmgren Troy

E-posta: Maria.Holmgren.Troy@kau.se

Elisabeth Wennö

E-posta: Elisabeth.Wenno@kau.se

Fransız Çalışmaları Yıllık Sempozyumu

3–5 Temmuz 2006

St Andrews Üniversitesi, İngiltere

Sempozyumda Fransız dili, edebiyatı ve kültürü üzerine yapılan çalışmalara yer verilecektir. Çalışmalarınızın özetlerini aşağıdaki adrese en geç 16 Eylül 2005 tarihine kadar iletebilirsiniz:

Diana Knight

E-posta: diana.knight@nottingham.ac.uk

<http://www.sfs.ac.uk>

“Ticaret ve Kültür: 19. Yüzyılda İş Alanında Seçkin Kesim” başlıklı sempozyum

21-22 Nisan 2006

Liverpool Üniversitesi

Liverpool, İngiltere

İngiltere'nin Liverpool şehrinde yapılacak olan “Ticaret ve Kültür: 19. Yüzyılda İş Alanında Seçkin Kesim” başlıklı sempozyum için disiplinlerarası çalışmalarınızın özetlerini 30 Eylül 2005 tarihine kadar aşağıdaki adrese iletebilirsiniz:

G. J. Milne

E-posta: merchant@liv.ac.uk

<http://www.liv.ac.uk/merchant>

MAKALE ÇAĞRILARI...

Siyasi ve Askeri Sosyoloji Dergisi (JPMS)

Siyasi ve Askeri Sosyoloji Dergisi (JPMS- *Journal of Political and Military Sociology*), derginin Kış 2006 sayısında yayımlanmak üzere Avrupa Birliği'nin Güneydoğu Avrupa'ya doğru genişlemesi konusunda ilgili makale çağrısı yapmaktadır. Karşılaştırmalı kaleme alınması beklenen makaleler 6000 kelimeyle sınırlandırılmıştır. Makalelerin gönderilmesi için son tarih 15 Ekim 2005 olarak belirlenmiştir. Başvuru ve ayrıntılı bilgi için:

Victor Roudometof

E-posta: roudomet@ucy.ac.cy

Radikal Tarih Dergisi

Din ve tarih konularına eğilen Radikal Tarih Dergisi (*Radical History Review*) "Dönüşüm Geçirmiş Mekanlar" başlığı çerçevesinde makale çağrısı yapmaktadır. 12-18 sayfa arasında, çift aralıklı yazılmış makaleler "Fiziksel mekanlar (binalar, caddeler, tapınaklar, doğal sahalar) çekişme halindeki farklı dini gruplar arasında nasıl bir mücadeleye sahne olmaktadır? Bu mekanlar birden fazla dini inancı nasıl barındırmaktadır? Bir dini gruba ait alanlara başka dini grupların yerleşmesiyle bu mekanlar eski inançtan yeniye geçişte ne gibi anlamlar ifade etmektedir? Kutsal yerler nasıl sekülerleştirilir?" gibi sorulara cevap aramalıdır. Makale önerisi göndermek için son tarih 1 Eylül 2005 olarak belirlenmiştir. İlgilenen yazarların rhr@igc.org adresine "Converted Spaces RHR 99" konulu bir e-posta göndermeleri gerekmektedir. Önerisi kabul edilen makalelerin son teslim tarihi 15 Ocak 2006 olarak belirlenmiştir.

Kıbrıs Araştırmaları Dergisi

Kıbrıs adası ile ilgili arkeoloji, kültür, tarih, sosyoloji, hukuk, siyaset, edebiyat ve müzik gibi alanlarda İngilizce ve Türkçe olarak makalelerin yayımlandığı Kıbrıs Araştırmaları Dergisi (*The Journal of Cyprus Studies*) araştırmacıların, akademisyenlerin ve diğer ilgilenenlerin katkılarını bekliyor. Dergi "Kıbrıs'ta Mülkiyet Hakları ve Mal Sahipliği" konusuna siyasi, hukuki, sosyolojik, tarihi ve psikolojik açılarından bakan makalelerden oluşan özel bir sayı yayımlayacaktır. Makalelerin, özetleri ve makale sahibinin irtibat bilgileriyle birlikte 15 Ağustos tarihine kadar gönderilmesi gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için:

E-posta: jcs@emu.edu.tr

<http://jcs.emu.edu.tr/>

Sosyal Bilimler Dergisi

Sosyal Bilimler Dergisi (GJSS-*The Graduate Journal of Social Science*) “Kuralcılık, Çoğulculuk ve Sosyal Bilimlerde Uluslararası Araştırma” konulu sayısı sanal ortamda yayımlanmıştır. Yayına ulaşmak için:

<http://www.gjss.org>

Uluslararası Sefaradlık Dergisi

Sefarad Yahudileri üzerine yayın yapan tek İngilizce dergi olan Uluslararası Sefaradlık Dergisi (*International Sephardic Journal*) Sefarad/Mizrahi tarihi, kültür, dil, din (halakhot, minhagim), diaspora, çeviriler, biyografiler, Sefardlar’ın yaşamı ve Amerika, Avrupa, Asya veya Afrika’daki deneyimleri üzerine kaleme alınmış makaleler yayımlamaktadır. Makale başvuruları 20 Eylül 2005 tarihine kadar email@isfsp.org adresine yapılabilir. Ayrıntılı bilgi için:

<http://sephardicjournal.org/sub.html>

AÇIK POZİSYON...

Bilkent University

Türke

Bilkent Üniversitesi Selçuk ve Osmanlı Sanatı uzmanı arıyor...

Bilkent Üniversitesi Sanat Tarihi ve Arkeoloji Bölümü doktorasını tamamlamış ve Selçuk ve Osmanlı Sanatı zerine uzmanlaşmış bir akademisyen istihdam edecektir. 1 şubat 2006 tarihinden itibaren görevlendirilmesi öngörülen adaylardan İslam sanat ve mimari tarihi konusunda, özellikle de Selçuk ve Osmanlı sanatı konusunda ğrenci ve araştırmacılara danışmanlık desteği vermesi beklenmektedir. Son başvuru tarihi 1 Ekim 2005 olan pozisyon hakkındaki ayrıntılı bilgi ilgili bölümden alınabilir.

EğİTİM PROGRAMLARI, SEMİNERLER, YAZ OKULLARI...

Cinsiyet ve Militarizm konulu sanal kurs...

Sivil toplum kuruluşları yeleri, araştırmacılar, akademisyenler, öğrenciler ve öğretmenlerin katılıma açık olan "Cinsiyet ve Militarizm" başlıklı on iki haftalık sanal kurs hakkında bilgi almak için:

Gal Harmat

E-posta: harmat@transcend.org

<http://www.transcend.org/tpu>

BURSLAR...

RADCLIFFE INSTITUTE FOR ADVANCED STUDY
HARVARD UNIVERSITY

Harvard Üniversitesi Radcliffe Enstitüsü 2006-2007 araştırma bursları

Harvard Üniversitesi Radcliffe Enstitüsü 2006-2007 yılları için farklı bilim dallarında kırk beş kişiye araştırma bursu tahsis etmiştir. Son başvuru tarihi 3 Ekim 2005 olan burslar hakkında ayrıntılı bilgi için

E-posta: fellowships@radcliffe.edu

<http://www.radcliffe.edu>

Universiteit Utrecht

Utrecht Üniversitesi Cinsiyet Araştırmaları Bölümü doktora bursu

Hollanda'daki Utrecht niversitesi'nin Cinsiyet Araştırmaları Bölümü tarafından Marie Curie Bursu adıyla bir adet doktora bursu verilecektir. Burs, 36 süreli olacak ve araştırma, konaklama ve ulaşım harcamalarını da kapsayacaktır. Son başvuru tarihi 12 Ağustos 2005 olan burs başvuru koşulları hakkında ayrıntılı bilgi için:

E-posta: gendergraduates@let.uu.nl

<http://www.gendergraduates.org>

Londra Üniversitesi Tehlike Altında Olan Diller Dokümantasyon Programı

Londra Üniversitesi Doğu ve Afrika Araştırmaları Okulu (SOAS) tarafından yürütülen Hans Rausing Tehlike Altında Olan Diller Projesi'nin bir parçası olan dokümantasyon programı kapsamında araştırma, doktora ve doktora sonrası bursları verilecektir. Son başvuru tarihi Ocak 2006 olan burslar hakkında ayrıntılı bilgi için:

<http://www.hrelp.org/grants/>

British Institute at Ankara

İngiliz Enstitüsü Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti Araştırmaları Proje Bursu

Ankara'daki İngiliz Enstitüsü (BIAA), Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti üzerine araştırma yapmak isteyen araştırmacılara burs imkanı sunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için:

http://www.biaa.ac.uk/awards_details.html#pif

Malezya Hükümeti Yüksek Lisans ve Doktora Bursları

Malezya Hükümetince, Malezya Teknik İşbirliği programı (MTCP) çerçevesinde 2006-2007 öğretim yılında tüm masrafları Malezya Hükümetince karşılanmak üzere yüksek lisans ve doktora bursları verilecektir. Yüksek lisans burslarının süresi 12-24 ay arasında, doktora burslarının süresi ise 36-42 ay arasında değişmektedir. Ayrıntılı bilgi ve başvuru formları için:

http://disis.meb.gov.tr/DUYURU/BURS_D/Burs_Malezya_2005.htm

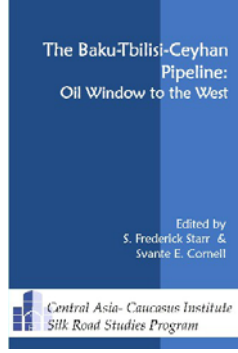

Amerika Birleşik Devletleri Kongre Kütüphanesi John W. Kluge Merkezi Bursları

Amerika Birleşik Devletleri Kongre Kütüphanesi John W. Kluge Merkezi tarafından araştırma bursları verilecektir. Kluge Merkezi özellikle sosyal bilimler alanında çalışan araştırmacıların başvurularını desteklemektedir. Her yıl verilen bursların bu yılki miktarı aylık 4000 Amerikan Doları olarak belirlenmiştir. Son başvuru tarihi 15 Ağustos 2005 olan ve altı ila on bir ay süresince sağlanan burslar hakkında ayrıntılı bilgi için:

<http://www.loc.gov/loc/kluge/kluge-fellowships.html>

YENİ YAYINLAR...

Osmanlı'da Kurumlar ve Kültür**Murat Belge****Bilgi Üniversitesi Yayınları, Haziran 2005**

Murat Belge, yılların verdiği bilgi birikimiyle birlikte adım adım, tarih denilen ve çok iyi bilinmeyen bir kıtayı, kendi deyişiyle keşfedip, “tanıdık” kıldığı bu eserinde, Osmanlı tarihinin “klasik” denilen dönemini ele alıyor. Ancak bunu yaparken, bir tarih çalışması için her zaman bilinen ve tekrarlanan “geçmişte ne oldu?” sorusunu doğrudan bir çıkış noktası yapmıyor. Bununla birlikte bu soruyu da göz ardı etmeden, geleneksel eğitim sisteminin dayandığı “ezberci” yöntemlerin bellettiği ve tarihsel olguları nedensellik ilişkileri dışında tutan, tarihin “millet”, “din”, “ırk” ya da bunların karışımı bir “öz”e göre oluştuğuna dayanan ilkelere karşı çıkıyor.

Türkiye’de tarih bilincinin ulaştığı kötü sonuçların, bilinçli ideolojik çarpıtmanın yanı sıra tarihe bakış açısındaki yüzeysellik ve yetersizlikten de kaynaklandığını öne süren Belge, ortaöğretimde “ezber” yöntemiyle “geliştirilen” zihnî alışkanlıkların Osmanlı tarih “müfredatını” sadece birtakım önemli yılların, anlaşma hükümlerinin yoğun bir şovenizmle belletildiği ve herkese neye inanması gerektiğini bildiren “otoriter” bir sesin egemen olduğu boğucu bir alan olarak tanımlamaktadır.

Tarih yazımında nedensellik ilkesinin temel bir metodoloji olması gerektiğini vurgulayan Murat Belge’nin bu eseri, öncelikle ortaöğretim düzeyinde olanlara değil üniversitede “tarih bölümünde” öğrenim görenlerle birlikte Osmanlı tarihine ilgi duyan tüm öğrencileri hedefliyor. Belge’nin bu önemli kitabı, görsel malzemeler ve çerçeve yazılarla zenginleştirilmiş yapısıyla okumaya düşkün herkesin okuyup, “resmî” tarihin boğucu bulutlarını dağıtabileceği bir eser. Ayrıca kitabın sonunda yer alan karşılaştırmalı kronoloji bölümü, bugüne kadar benzer çalışmalarda olmayan özellikler ve ayrıntılar taşıyor.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı: Batı'ya Petrol Penceresi
(*The Baku-Tbilisi-Ceyhan Pipeline: Oil Window to the West*)
F. Starr & S. Cornell, Editörler,
Orta Asya-Kafkaslar Enstitüsü

Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de 25 Mayıs 2005 günü resmi açılışı yapılan Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattının ardından yazılan kitap farklı yazarlar tarafından kaleme alınmış yedi bölümden oluşuyor. Orta Asya-Kafkaslar Enstitüsü ve Transatlantik Araştırma Merkezi-İpek Yolu Çalışmaları Programı'nın ortak çalışması sonucu ortaya çıkan kitap hakkında ayrıntılı bilgi için:

<http://www.silkroadstudies.org/BTC.htm>

Avrasya'nın Halkları ve Efsaneleri
(*The People and Myths of Eurasia* (Rusça)
Sergei Panarin (editör)
Ulanbator-Moğolistan, 2005

1996 ve 2002 yılları arasında akademik dergi *Acta Eurasica*'daki makalelerden oluşan kitap Rusça olarak yayımlanan kitapta Avrasya'daki halklara ait bilinen ve bilinmeyen efsaneler yer alıyor. Efsaneler, zaman, yer ve ait oldukları devletlere-halklara göre sınıflandırılmış. Tarihçilerin, etnologların, antropologların, sosyologların ve siyaset bilimcilerin ilgisine sunulan kitabı edinebilmek için:

Roman Ignatiev
E-posta: actaeurasica@mail.ru

Başka Türkiye: Alevi hareketi ve sahaları
(*L'autre Turquie: le mouvement aléviste et ses territoires*)
Elise Massicard
Presses Universitaires de France, Paris

1980'li yıllardan bu yana süren Türkiye ve Almanya'da süren uzun bir çalışmanın sonucunda Fransızca olarak yayımlanan kitap Avrupa Birliği yolundaki çağdaş Türkiye'deki siyasi aktivizmini ve kimlik sorununu irdeliyor. Yayın, özellikle küreselleşme ve Avrupa Birliği'ne yakınlaşma sürecinde Türkiye'de yaşanan göç ve ulus üstü dinamiklerdeki değişimlere odaklanıyor. Ayrıntılı bilgi için:

http://www.puf.com/Book.aspx?book_id=022864

İNTERNET SİTELERİ

www.ECMIRom.org

www.ecmirom.org

Avrupa Azınlıklar Merkezi (ECMI-*European Centre for Minority Issues*) Roman programı ile ilgili internet sitesini gözden geçirip yenilemiş olduğunu duyurmaktadır. Sitede İsveç Uluslararası Geliştirme ve İşbirliği Ajansının desteklediği ECMI'nin Sırbistan ve Karadağ'da yaptığı çalışmalar hakkında bilgiler bulunmaktadır. Yakında sitenin Sırpça ve Romanca sayfaları da ziyarete açılacaktır.

<http://www.h-net.org/~shehr>

Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Güney Asya'daki Şehirler ile ilgilenen akademisyen ve araştırmacılara tartışma ve bilgi paylaşımı ortamı yaratmayı amaçlayan Şehir İletişim Ağı (The Shehr Network) hizmete girdi.

GEÇTİĞİMİZ İKİ AY...

3 Haziran... Osmanlı Bankası Müzesi'nin, Alpha Bank ve Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü'nün işbirliğiyle düzenlediği "Ege'nin İki Kıyısında Ekonomi ve Toplum" başlıklı aylık seminer dizisinin Haziran ayı konuğu Yıldız Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Elçin Macar oldu. Macar "Tek Parti Döneminde Cemaat Vakıflarının Sorunları" başlıklı bir sunum yaptı. Ege'nin İki Kıyısında Ekonomi ve Toplum seminerlerinde, Osmanlı topraklarında yaşayan Rum - Ortodoks cemaatinin, imparatorluğun son dönemi ve cumhuriyetin ilk yıllarındaki yaşamına yoğunlaşıyor. Toplantılarda ayrıntılı bilgi verilmenin yanı sıra, söz konusu döneme daha bilinçli ve duyarlı bir gözle bakılıyor.

15 Haziran... Osmanlı Bankası Müzesi'nde 26 Nisan'da açılan "Dünden Bugüne Galata" sergisi kapsamında düzenlenen Galata Toplantıları'nın ilkinde İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi Nur Akın "Galata ve Beyoğlu Haritaları Üzerinden Bazı Değerlendirmeler" başlıklı bir konferans verdi.

22 Haziran... Osmanlı Bankası Müzesi Galata Toplantıları'nın ikincisinde Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi Murat Belge "Türkiye'nin Gümrük Kapısı, Galata" başlıklı bir konferans verdi.

23-25 Haziran... Bahçeşehir Üniversitesi İletişim Fakültesi Sinema-Televizyon Bölümü, "Garplılaşmadan Avrupa Birliği'ne Modernleşme/ Sinema/ Seyir" konulu bir sinema sempozyumu düzenledi. Fransız Kültür Merkezi'nde düzenlenen sempozyumda yurtiçi ve yurtdışından akademisyenler bildirilerini sundular.

6 Temmuz... Osmanlı Bankası Müzesi Galata Toplantıları'nın üçüncü ve sonuncusunda Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Uğur Tanyeli "Pera Mimarisinin Doğumu ve Ölümü" başlıklı bir konferans verdi. Tanyeli, konuşmasında, özgül Pera mimarisinin değişimini ve Doğu Akdeniz modernleşmesi içinde yaşanan kültürel farklılaşmayı ele aldı.

9 Temmuz... "Vedat Günyol'u Anma Toplantısı" Maltepe Üniversitesi'nde gerçekleşti. Maltepe Üniversitesi öğretim görevlisi Yusuf Çotuksöken'in yönettiği toplantıda, Günyol üzerine çeşitli konuşmalar ve bir belgesel gösterimi yapıldı.

23-26 Temmuz... Almanya'nın Frankfurt kentindeki Goethe Üniversitesi'nde "Altıncı Alman Türkoloji Sempozyumu" başlıklı bir toplantı düzenlendi.

KÜNYE

bülten, Kültür Araştırmaları Derneği tarafından, sanal ortamda ve ücretsiz olarak iki ayda bir yayımlanır.

ISSN 1302-924X

©Temmuz-Ağustos 2005, Sayı 20

Kültür Araştırmaları Derneği

İnebolu Sok. No:13/4 Setst-Kabataş/ İstanbul

Tel/Faks (212) 292 22 29

KAD adına sahibi

Gönül Pultar

gpultar@cstgroup.org

İdari İşler Koordinatörü

şule Tarakçıoğlu

suletar@cstgroup.org

Editör

Onur İnal

oinal@ku.edu.tr

Çeviri ve Haberler

Derya Ağiş

deryaagis@e-kolay.net

Feryal ubuku

feryal.cubukcu@deu.edu.tr

Kültür Araştırmaları Derneği, disiplinlerarası bilimsel bir yaklaşımla, tarihsel ve karşılaştırmalı kültürel araştırmalar yaparak kuram ve yöntemler geliştirmek, uygulamaya yönelik çalışmalar üstlenmek ve desteklemek amacıyla 1999 yılında oluşan Türkiye Kültür Araştırmaları Grubu'nun devamı olarak 2005'te kurulmuştur.

Derneğin etkinlikleri konusunda bilgi almak ya da temasa geçmek için

<http://www.cstgroup.org> adresine,

bülten in daha önceki sayılarına ulaşmak için

http://www.cstgroup.org/id_43 adresine başvurulabilir.